

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԿԱՆԱԴԱՅՈՒՄ

Կանադայի առաջին հայ բնակիչները եղել են վեց երիտասարդներ, որոնք Մոնրեալ են հաստատվել 1908 թվականին, և որոնց գալիս են միանալու 12 այլ երիտասարդներ՝ գաղթելով Արևմտյան Հայաստանից: 1923-ին 110 հայ որբերի մի խումբ Կանադական Որբախնամ Ընկերության կողմից բերվում է Օնթարիո նահանգի Ջորջթաուն քաղաք: Նրանք որոշ ժամանակ այստեղ մնալուց հետո ցրվում են մոտակա քաղաքները, և նրանց հաջորդները կազմում են կորիզը Տորոնտոյի և շրջակայքի հայության:

1950-ական թվականների սկզբից սկսվում է դեպի Կանադա հայերի գաղթի զանգվածային մի շարժում: Վերջին երեսուն և ավելի տարիների ընթացքում Կանադայում բնակվող հայերի թիվը համալրվել է Թուրքիայից, Իրանից և Մերձավոր Արևելքից գաղթած հայերով: Ներկայումս Կանադայում ապրում է ավելի քան 50.000 հայ ազգաբնակչություն՝ տեղաբաշխված Մոնրեալ, Տորոնտո, Նիագարա, Սենթ Քեթրինզ, Համիլթոն, Կալթ, Լոնդոն, Վանկուվեր, Քելկերի և Խոմոնթոն քաղաքներում:

Կանադայում հայերի հիմնական կալքերը եղել են Մոնրեալն ու Տորոնտոն, որոնք զարգացած ու շքեղ քաղաքներ են:

Կանադայի առաջին հայկական եկեղեցին կառուցվում է Սենթ Քեթրինզի մեջ 1930 թվականին: Տորոնտոյի Ս. Երրորդություն եկեղեցին օծվում է 1953-ին, իսկ Մոնրեալի Հայաստանյայց եկեղեցու օրինական պետական արձանագրությունը կատարվում է 1957-ին:

1950-ական թվականներից Մոնրեալի և Տորոնտոյի մեջ կազմվում են բազմաթիվ մշակութային, բարեսիրական, մարզական, երիտասարդական միություններ, ինչպես՝ Հ. Բ. Ը. Միության տեղական մասնաճյուղերը, Ալեք Մանուկյան կենտրոնը, Թեքեյան Մշակութային Միությունը, Պոլսահայերի Միությունը և այլն:

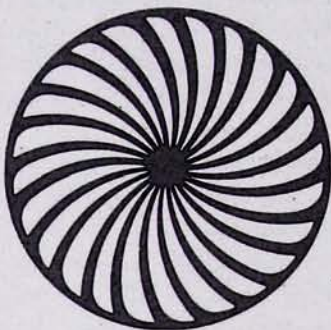
Չույգ քաղաքներում կազմակերպված հայկական համայնքներն այժմ ունեն ամենօրյա հայկական վարժարաններ, ակումբներ և հոգևոր ու մշակութային այլ հաստատություններ:

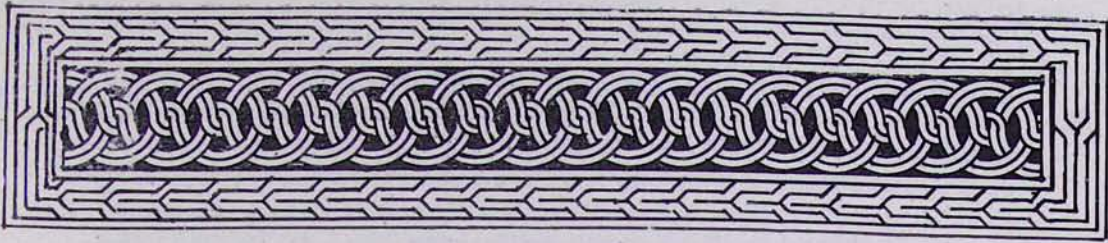
Կանադայի կենսունակ գաղութը ունի նաև իր մամուլը: Մոնրեալի մեջ հրատարակվում են «Ապագա» եռալեզու շաբաթաթերթը՝ հիմնված 1975-ին, «Հորիզոն» շաբաթաթերթը՝ հիմնված 1979-ին:

Կանադայի արագորեն աճող հալ գաղթօջախը առանձին թեմական առաջնորդությամբ օժտելու անհրաժեշտություն է ստեղծվում սկսած 1960-ական թվականներից: Երկար կազմակերպչական աշխատանքների շրջանից հետո, Վեհափառ Հայրապետի սրբատառ կոնդակով 1980 թ. նոյեմբերի 15-ին հռչակվում է Կանադայի հալոց թեմի կազմությունը: 1983-ին Վեհափառ Հայրապետը վավերացնում է Կանադահայ թեմի նոր կանոնադրությունը, իսկ 1984 թվականի ապրիլի 13-ին իրագործվում է Կանադայի թեմի պետական օրինական արձանագրությունը:

Ներկայումս թեմակալ առաջնորդ Ս. Վազգեն արքեպս. Քեշիշյանի ղեկավարության ներքո նորակազմ կանադահայ թեմում գործում են Հայ Առաքելական յոթը եկեղեցիներ, որոնք գրեթե բոլորն էլ օժտված են հոգևորականներով:

Վերջին շրջանում հատկապես նկատելի է կանադահայերի մեղվաջան աշխատանքն ու զոհաբերության գնահատելի ոգին հանուն ազգապահպանման:

ԺԱՄԱՆՈՒՄ ՏՈՐՈՆՏՈ

Նոյեմբերի 18-ին, ուրբաթ օրը, երեկոյան ժամը 16-ին, Վեհափառ Հայրապետը իր շքախմբով հովվապետական այցելության է մեկնում Կանադա՝ հայ համայնքին տանելով ողջուն և օրհնություն:

Տորոնտոյի օդանավակայանում Վեհափառ Հայրապետին դիմավորելու էին եկել թեմի առաջնորդ Ս. Վազգեն եպս. Քեշիշյանը, Տորոնտոյի հոգևոր հովիվ Ս. Հովնան վրդ. Տերտերյանը, թեմական խորհրդի անդամներ, ընդունելության հանձնաժողովի անդամներ և հազարավոր հավատացյալներ:

Հանում Օնթարիոյի շրջանի վարչապետ Դեյվիդ Պետերսոնի, Վեհափառ Հայրապետին դիմավորելու էր եկել նրա ներկայացուցիչ Զերրի Ֆիլիպսը:

Օդանավակայանի սրահում Վեհափառ Հայրապետը հարցազրույց է ունենում «The Toronto Star» թերթի թղթակցի հետ: Հայ հասարակությունը երկյուղածությամբ, հիացումով և հոգեկան հրճվանքով է շրջապատում իր առաքելաշնորհ Հովվապետին, որը իր օրհնությունները բաշխելով նրստում է իրեն հատկացված ավտոմեքենան և մեծահանդես շքերթով առաջնորդվում դեպի «Ռեմենսան» հյուրանոց:

Երեկոյան ժամը 19-ին Վեհափառ Հայրապետը «Հրաշափառ»-ով մուտք է գործում Տորոնտոյի Ս. Երրորդություն հայոց եկեղեցի՝ ներկայությամբ խոտներամ հավատացյալների:

Եկեղեցում բարիգալստյան խոսք է ասում թեմի առաջնորդ Ս. Վազգեն եպիսկոպոս Քեշիշյանը:

Տ. ՎԱԶԳԵՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆԻ
ԲԱՐԻԳԱԼՍՏՅԱՆ ԽՈՍԷԸ

Վեհափառ Տեր,

Կանադահայ այս թեմը թեև ամենափոքրը և սակայն իր հոր հանդեպ ամենահավատարիմն է, ամենանվիրյալը, և իր սիրո մեջ անսահման ծով մը՝ բացված իր հոր առջև, որ կուգո հովվապետական, հայրական իր օրհնությունը բերելու իրենց: Երեք տարիներու ընթացքին այս թեմը վերա-

կանգնեցավ շնորհիվ Ձեր հայրական հոգատարության, Ձեր հայրական մասնավոր խնամքին ներքև, և մենք որպես տրույ ծառան, ամեն կերպ աշխատեցանք, որպեսզի Ձեր հույսերը ի դերև չելլեն: Մենք այսօր, բազում անձկություններե անցնելե ետք, իսկապես հրճվանքի մեջ ենք, որովհետև մեր տունեն ներս կընդունինք մեր Հայրը, խնամատար Հայրը, սիսեռև մեր տունեն ներս կընդունինք մեր Սուրբ Էջմիածնեն, Ձեզի յոդ Հայրը: Դուք կուգաք մեր սրբություն սրբոց Սուրբ Էջմիածնեն, Ձեզի հետ կբերեք 130 Հայրապետներու ոգին, Դուք կուգաք մեր Մայր Հայրենիքեն, Արարատի փեշերեն, և Ձեր կարոտաբաղձ զավակները կապասեն Ձեր օրհնությունը: Դուք բացիք Ս. Էջմիածնի խորհուրդը մեր աչքերուն և մեր հոգիներուն այսօր, Վեհափառ Տեր, բաշխեցիք մեզի Ձեր օրհնությունը, որուն անսահմանորեն պետք ունինք:

Բարի եկաք, Վեհափառ Տեր, Ձեր գալուստը ըլլա բարի և օրհնաբեր:

Ապա Վեհափառ Հայրապետը տալիս է իր ողջույնն ու օրհնությունները եկեղեցում հավաքված հայրենակարոտ իր զավակներին:

Նոյեմբերի 14-ին, շաբաթ օրը, առավոտյան ժամը 9-ին, Վեհափառ Հայրապետը ընդունում է Ս. Երրորդություն նորակառույց եկեղեցու նվիրատուներին և նախաճաշում նրանց հետ հյուրանոցի սեղանատանը:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՏՈՐՈՆՏՈՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԻ ԱՇԱԿԵՐՏՈՒԹՅԱՆ ՀԵՏ

Ժամը 10.30-ին Վեհափառ Հայրապետը այցելություն է տալիս Հ. Բ. Ը. Միության Տորոնտոյի ամենօրյա վարժարան՝ արժանանալով սիրալիր ընդունելության:

Տորոնտոյի հինգ հայկական վարժարանների տեսուչները, ուսուցիչ-ուսուցչուհիները, խնամակալ մարմնի անդամները, մի շարք ծնողներ և ողջ աշակերտությունը, ավելի քան 2.000 հոգի, ցնծությամբ դիմավորում են Հայոց Հայրապետին, որը խանդավառ և ոլորդազին ծափերի տակ մուտք է գործում վարժարանի հանդիսասարան:

Այստեղ, հանուն վարժարանների տեսչության, ուսուցչական կազմի և աշակերտության, Վեհափառ Հայրապետին բարի գալուստ է մաղթում Ս. Սահակ և Ս. Մեսրոպ շաբաթօրյա վարժարանի տնօրեն տիար Կարո Աբրահամյանը հետևյալ ողերձով.

«Վեհափառ Տեր,

Նախքան արտես բխած խոսքերը Ձերդ Վեհափառության ուղղելը, Տորոնտոյի բոլոր հայ մանուկներուն և հատկապես Ս. Սահակ և Ս. Մեսրոպ ազգային շաբաթօրյա վարժարանի աշակերտության անունով, բարի գալուստ կմաղթեմ Ձեզի և կխորհիմ համբուրելու Ձեր Սուրբ Աջը և ընդունելու Ձեր օրհնությունը: Մենք անչափ ուրախ ենք և հպարտ, որ կվալելենք աշխարհով մեկ ցրված ամբողջ հայության հոգևոր և գերագույն Հոր բացառիկ ներկայությունը: Այս երջանիկ օրը անջնջելի պիտի մնա մեր հիշողության մեջ:

Հայ դպրոցեն ներս մեր ուսուցիչները շատ հաճախ կխոսին մեր Հայրենիքի և հավատքի կեդրոն Սուրբ Էջմիածնի մասին: Այսօր այդ խոսքերը ձև ու մարմին կառնեն, քանի որ մեր ամբողջ հայրենիքն ու ժողովուրդը կտեսնենք Ձեր աչքերում մեջ: Ձեր ներկայությունը մեր հողին, մեր Հայրենիքին և մեր ազգին կարոտը կարթնցնեն մեր մեջ:

Օտար երկիրներու մեջ շատ դժվար է հայ մնալը, բայց մենք, հավաքված մեր Եկեղեցիին, դպրոցներում և մշակույթի կեդրոններում շուրջ, հայ ծնողներում և մեր ուսուցիչներում օգնությամբ, մեր փոքրիկներում կտրվեցնենք մեր անուշ լեզուն, մեր պատմությունն ու կրոնքը, որպեսզի գոյատևեն հայ ազգը: Բայց այս բոլորը անօգուտ պիտի ըլլար, եթե չունենայինք մեր Հայրենիքը: Ձեր ներկայությունը կհաստատեն, թե Հայրենիք ունինք և կգորացնեն մեր հավատքը՝ շարունակելու հայ մնալու մեր պայքարը:

Մեր սրտի փափաքն է տեսնել մեր Հայրենիքը: Մեր մաքուր սրտերով կաղոթենք Աստուծո, որ Ձեզի պարգևն երկար և առողջ տարիներու կյանք, որպեսզի կրկին անգամ առիթը ունենանք Ձեր Սուրբ Աջը համբուրելու, այս անգամ Սուրբ Էջմիածնի մեջ»:

Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետը ներկա է լինում իր պատվին կազմակերպված աշակերտական ճոխ համոճեսին, որին իրենց մասնակցությունն են բերում Տորոնտոյի բոլոր հայ վարժարանների սաները: Այս առթիվ թեմակալ առաջնորդ Ս. Վազգեն եպս. Քեշիշյանը ներկաների անունից բարիգալստյան սրտագին խոսք է ուղղում Հայոց Հայրապետին:

Տ. ՎԱԶԳԵՆ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՔԵՇԻՇՅԱՆԻ ԽՈՍՔԸ

Վեհափառ Տեր, ինչպե՞ս չհրճվիլ, չհուզվիլ և չլեցվիլ, տեսնելով հեռավոր Կանադայի այս ամիսներու վրա հայ բեկորներու զավակները, որոնք տակավին հայերեն կբարբառին: Հերոսները միայն պատերազմի դաշտերու վրա չէ, որ կինան, իրենց հայրենիքի սահմանները, իրենց ազատությունը, իրենց անկախությունը պաշտպանելու համար: Հերոսները ամեն տեղ են, ամեն վայրկյան են: Եվ հայ հերոսները զանազան ձևերով կգործադրեն իրենց ազգային պատկանելության պարտականությունները: Հոս, Կանադայի այս տարածքի վրա, Տորոնտո այս քաղաքին մեջ, մեր ժողովուրդը իր հերոսական պայքարը կմղէ՝ ըլլալու, մնալու հայ: Եվ այդ պայքարի մեծագույն հերոսները ծնողներն են, որոնք մեծ զիջումներով, մեծ ճիգերով իրենց զավակները կբերեն հայկական վարժարաններ, որպեսզի իրենց զավակները այս հողին վրա հայ մնան, հայ մեծանան, աճին և ուճանան, և լավ կանադացի քաղաքացի ըլլալէ առաջ և վերջ՝ ըլլան մաքուր, լավ, հարազատ հայեր: Երկրորդ ծնողները, երկրորդ հերոսները ուսուցիչներն են, որոնք կնվիրեն իրենք զիրենք, որպեսզի ապագա հայությունը այդ պզտիկներու մեջ հիմք դնեն, արմատ ճետեն և մեծնան: Ձեր զավակները այս ամիսներու վրա գոհողություններով և մեծ ճիգերով կջանան հայ մնալ: Վստահ եմ, որ այսօր Ձեր ներկայությունը մեր երեխաներու սրտերու մեջ ավելի ևս պիտի ամրապնդէ իրենց հայկականությունը, իրենց հայերեն լեզուն:

Վեհափառ Տեր, պիտի խնդրեի Զեզմե, որպեսզի բարձրանաք բեմ, խոսիք, տաք Ձեր հայրական զգացումները, ներշնչեք և ներշնչվիք այս երեխաներով ու աճող ծնողներով, որպեսզի ամուսն աման հարազատ հայերը Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի և մեր Մայր Հայրենիքի:

Հանդիպման ավարտին Վեհափառ Հայրապետը, գնահատելով ակտուալ ռազմականության հայրենասիրական նշիրյալ աշխատանքը հանուն մայրենի լեզվի և հայ դպրության պահպանման, տալիս է իր հայրապետական օրհնությունն ու պատգամը ուսուցիչներին, աշակերտությանը և բոլոր ներկաներին:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄԸ ՏՈՐՈՆՏՈՅԻ ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹՅԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՀԵՏ

Ժամը 12-ին նույն դահլիճում Վեհափառ Հայրապետը հանդիպում է ունենում Տորոնտոյի հայ երիտասարդության ներկայացուցիչների հետ, որոնք նույնպես, ի պատիվ Հայոց Հայրապետի, գործադրում են գեղարվեստական կոկիկ մի հայտագիր:

Հայ երիտասարդության անունից խոսք առնելով՝ թեմակալ առաջնորդ սրբազանը իր երախտագիտական զգացումներն է արտահայտում Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին՝ նշելով, որ հայրենիքից հեռու, օտար ափերում, երիտասարդ հայ ծրաջան հոգիներ, նախաձեռնախնդիր մեր սերնդի հայության պահպանման, միավորում են իրենց ջանքերը, որպեսզի Սփյուռքի մեջ հասակ առնող մատաղ հոգիներում միշտ վառ մնա սերը Մայր Հայրենիքի, Հայաստանյայց Առաքելական Ս. Եկեղեցու և դարավոր հայ դպրության արժեքների նկատմամբ:

Վերջում Վեհափառ Հայրապետը իր հայրական հորդորն է տալիս ներկա երիտասարդությանը հետևյալ ոգեշունչ խոսքով.

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԽՈՍՔԸ

Սիրելի երիտասարդներ՝ աղջիկներ և տղաներ, ուշադիր լսեցի ձեր ուխտագիրը խմբագրված սքանչելի ոգիով, հաշկական շունչով: Բնական է, դուք չեք կրնար միայն իբրև հայ ապրիլ այստեղ: Դուք պիտի ապրիք մահ կանադական կյանքը, ամեն իմաստով: Դուք անգլերեն լեզուն գիտեք, ֆրանսերեն ալ կխոսիք, պիտի կարդաք այդ լեզուներով գրականություն: Մ'եկ խոսքով՝ պիտի ապրիք և պետք է ապրիք կանադական կյանքը և ոչ թե կոգի մը ըլլաք՝ բոլորովին անհաղորդ կանադական միջավայրին: Այդ հնարավոր չէ մախ, և պապ անհրաժեշտ ալ չէ ու նույնիսկ լավ չէ: Պետք է, ընդհակառակը լայն չափերով մասնակցիք այսօրվա ձեր երկրի արդիական կյանքին: Բայց տեղ մը պիտի պահեք, անկյուն մը մնալուն՝ ձեր հայկականությունը պահպանելու համար: Եվ կփափագիմ, որ դուք ոչ միայն հայերեն խոսիլ գիտնաք. այդքանը չի բավեր: Պետք է մահ հայերեն կարդաք, հայ գրականություն կարդաք, թե՛ մեր հին և թե՛ մեր հեղինակները: Կուգեմ ձեզի հայտնել, որ հայաստանցիները գիրք կարդալ շատ կսիրեն, ընթերցասեր են: Ամուսն ոչ միայն հայ գրականություն կկարդան, այլ մահ

օտար գրականություն, հայերեն թարգմանված կամ ռուսերենով: Ես հանդիպած եմ երևանցի շատ հայերու, 40—70 տարեկան մարդիկ, որոնք իրենց ժամանակին Երևանի դպրոցները ավարտած, բավական ընդարձակ ծանոթություն ունին արևմտյան գրականության մասին, մանավանդ ֆրանսական և անգլիական: Գրեթե բոլոր ֆրանսացի կարևոր հեղինակներուն ծանոթ եմ՝ Զյուգո, Բալզակ, Դյումա և այլն: Նույնպես անգլիացի մեծ հեղինակներուն: Օրինակ՝ Շեքսպիրը ամեն տեղ կներկայացվի Սովետական Միության մեջ, բայց բոլոր Հանրապետություններու մեջ Հայաստանը առաջին տեղը կգրավե, իբրև Շեքսպիրի գործերուն առավել ծանոթ ժողովուրդ: Երկու տարի առաջ էր, Շեքսպիրին նվիրված ֆեստիվալ մը կազմակերպվեցավ, որուն ամբողջ Սովետական Միության ժողովուրդները մասնակցեցան, և այդ ֆեստիվալը Երևանի մեջ եղավ, և նշանավորումն այն իրողության, որ հայերը մյուսներեն ավելի ծանոթ են և թարգմանած են Շեքսպիրի գործերը:

Մշակույթները զիրար կամբողջացնեն և զիրար կհարստացնեն: Այն մարդը, որ իսկապես մշակույթ կրող մարդ է, ըսենք անգլիական մշակույթին պատկանող, այդ մարդը հայ մշակույթին ծանոթանալով ավելի պիտի հարստացնե իր հոգեկան աշխարհը: Թեև մեր ազգը փոքրիկ է հիմա, սակայն բարեբախտաբար հարուստ է իր մշակույթով: Հայությունը պատմության ընթացքին զոհվեցավ, նահատակվեցավ, բայց չզոհվեցավ անոր մշակույթը: Մենք այսօր մեծ ժողովուրդի մը հավասար մշակութային զանազանուն մը ունինք՝ և՛ հին, և՛ նոր: Մանավանդ այս վերջին հիսուն-վաթսուն տարիներու ընթացքին անհամեմատ ծաղկեցավ, անեցավ հայ մշակույթը. Խորհրդային Հայաստանի մեջ: Ես կփափագիմ, որ դուք հայ մշակույթ կրողներ ըլլաք կանադական մշակույթի արժեքներու կողքին: Այս իմ առաջին պատվերն է ձեզի:

Երկրորդ՝ շատ կարևոր է, որ դուք համախմբված ապրիք այս գաղութին մեջ. և այս տունը, Հայ Բարեգործական Միության այս սրանչելի շենքը, որ տակավին իր լրացումները պիտի ունենա դպրոցական նոր շենքով մը, փառավոր կրթական և մշակութային կեդրոն մըն է, որու մեջ համախմբված, սուրբ Եկեղեցվո օրհնության ներքև, դուք պիտի կարողանաք համախումբ ապրիլ և նվիրվիլ կրթական, մշակութային, գեղարվեստական գործի: Այսպես համախումբ ապրելով, դուք ձեր միջև պիտի ստեղծեք եղբայրական սիրո մթնոլորտ, պիտի մնաք անբաժան, ընտանիքներ պիտի կազմեք: Ավելի ամուր ընտանիքներ կկազմվին, երբ ամուսնացողները հայեր են: Այս ընդհանուր փորձառություն մըն է, որ ես գիտեմ նաև Ռումանիայեն: Այս ձևով, կխորհիմ, մեր ժողովուրդը ավելի պիտի կարողանա պահպանել այն, ինչ որ կկոչվի ընտանեկան բարոյական: Այսօրվա մոդեռն կյանքի պայմաններու մեջ, ընտանեկան կյանքի բարոյականը հետըզհետե կտկարանա. ամուսնալուծումները շատ-շատ են, առանց ամուսնության ապրողները նույնպես կշատնան: Ես պիտի փափագիի, որ դուք հայ երիտասարդներդ, հեռու մնալիք նման վատառողջ հակումներ և ճանապարհներ և պահպանեիք այն, ինչ որ կկոչենք ընտանեկան սրբություն, ընտանեկան բարոյական: Պետք է ըսեմ, որ Հայաստանի մեջ ընտանեկան բարոյականի զգացումը շատ ամուր է: Ընդհանրապես հայաստանցին ընտանիքի կապված մարդ է, ամուր հարաբերություններ կան ամուսիններու, ծնողներու ու երեխաներու միջև: Զավակները երբեք իրենց ծնողներեն չեն բաժնվիր: 2ի պատահեր, որ հայ մարդը իր ծերացած

մայրը կամ հայրը ծերանոց տանի: Այո՛, ընտանեկան գերբն սիրո և միության զգացումը սրբությամբ պետք է պահպանել:

Եվ վերջապես, կփափագիմ, որ դուք ձեր կյանքի ճամփուն վրա հավատարիմ մնաք՝ այն ուխտին, զոր ստորագրեցիք հիմա: Կբաժնվիմ ձեզմե լավատես ոգիով և կփափագիմ, որ երբ առիթ ունենաք, սրբազան հոր կամ հայր սուրբի հետ խորհրդակցելով, փոքրիկ խումբերով այցելության գաք Հայաստան՝ Ս. Էջմիածին, ման ալմտեղ ուղղակի Ս. Էջմիածնի կամարներու տակ ստանալու համար Աստուծո օրհնությունը և Արարատի ողջույնը. ամեն:

Հանդիսության ավարտին Վեհափառ Հայրապետը, շրջապատված իր շքախմբի անդամներով և խոտմերամ ժողովրդով, «Հոգւոց» է ասում Հ. Բ. Ը. Միության շենքի շրջափակում գտնվող Ապրիլյան մեծ եղեռնի զոհերին նվիրված հուշարձանի առջև:

Երեկոյան ժամը 18-ին Վեհափառ Հայրապետը նախագահում է Ս. Երրորդությունն նորակառույց եկեղեցու նավակառնիքի արարողությունը:

Հավարտ արարողության Հայոց Հայրապետին Հ. Բ. Ը. Միության շենքի ընդունարանում այցելություն է տալիս Օնթարիոյի շրջանի վարչապետ մեծարգո Դեյվիդ Պետերսոնը:

ԾԱԾԿԵՐՈՒՅԹ Ի ՊԱՏԻՎ ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ

Երեկոյան ժամը 20-ին Ս. Երրորդությունն հին եկեղեցուն կից մշակութային կենտրոնում, ի պատիվ Վեհափառ Հայրապետի և եկեղեցու նավակառնիքի առիթով, ճաշկերույթ է տրվում Օնթարիոյի շրջանի հայ եկեղեցական վարչության անդամների կողմից:

Ծաշկերույթի ընթացքում խոսք է առնում եկեղեցու հոգաբարձու պրն. Ժիրայր Պերճյանը:

«Վեհափառ Տեր,

Ձեր օրհնաբեր և օրհնավիր այցելությունը մեր համայնքեն մերս հուզումնախառն կրթածե մեր զգացումները մեր ուրախության հետ: Խոնարհաբար նշանակված եմ այսօրվա թարգմանը ըլլալու բոլորին երախտագիտության և որդիական զգացումներում՝ հանդես Ձերդ Սրբության անձին:

Վեհափառ Տեր, եթե սա պահուս այստեղ հավաքված ներկաներեն յուրաքանչյուրին սրտին մեջ գտնված սիրո կայծը, հանդես Ս. Էջմիածնի և իր Գահակալին, տեսանելի ըլլար, մենք պիտի տեսնեինք հոս բոցավառ հսկա հուր մը: Այսպիսի հավատացյալ ջերմեռանդ հոգիներու շնորհիվ է, որ առկայծ պիտի պահվի Լուսավորչի կանթեղը:

Հայր ի Սփյուռս աշխարհի կփնտրե իր եկեղեցին իր ինքնությունը դավանանքովը և ավանդություններովը, իր ազգային լեզվովը և ծեսերովը, իր հոգեզմայլ շարականներովը և հոգեպարար երաժշտությունովը: Ուրիշ խոսքով՝ հայը կփնտրե ազգապահպանման ամենամոտր վահանը՝ անով միշտ սրբությամբ պահպանելու համար իր ինքնությունը: Կհավատանք, թե Հայոց Եկեղեցին հաստատված է ավետարանական ճշմարիտ ապառաժի վրա: Հայոց Եկեղեցին ոչ միայն առաքելական է, այլ անոր լուսեղեն հատակագիծը հորինողը եղած է մույն ինքն Քրիստոս՝ Աստուծո Որդին և Փրկիչը աշխարհի:

Երկնային լույսը կիջնե Հայաստան աշխարհ, և հոն կճառագայթե փառքը Քրիստոսի: Այդ տեսիլքը դարեր ամբողջ թափանցած է հայության հոգիներն անքա, և ահա այսօր նորակառույց Ս. Երրորդություն Հայաստանյայց եկեղեցին անոր կենդանի արտահայտություններեն մեկն է:

Վեհափառ Տեր, մենք կհավատանք, որ հայ ժողովուրդը ամենուրեք ըմբռնած է, թե Հայ եկեղեցին ծննդավայրն է բոլոր հայ հոգիներուն, որոնք իրարու կապված են նույն հավատքով և ավանդությամբ: Այդ հայ հոգիներու միության կեդրոնն ու խարիսխն են Ս. Էջմիածինը և իր Գահակալ՝ Նորին Սուրբ Օծություն Տ. Տ. Վազգեն Ա Սրբազնագույն կաթողիկոսը Ամենայն Հայոց:

Ս. Էջմիածինն է եղած Հայաստանի և ի սփյուռս աշխարհի ցրված հայության կենարար աղբյուրը. Հայ եկեղեցին մեջեն ծնունդ են առած մեր պատմության ամենեն պանծալի դրվագները, մեր մշակույթը և հոգևոր բոլոր արժեքները: Հայոց եկեղեցին միշտ քարոզած է սեր, խաղաղություն և եղբայրություն:

Ս. Էջմիածինը, որ կեդրոնն է բոլոր հայ եկեղեցիներուն, երբեք չպիտի սասանի, այլ պիտի ապրի հավիտյան՝ հակառակ բազում փոթորիկներու և հարվածներու: Ինչպես կրսե Մատթեոս առաքյալը՝ «անձրև իջավ, և գետերը վազեցին, ու հովերը փչեցին ու զարկին այդ տունը, ու չփլավ, վասն զի ժայռի վրա հաստատված էր»:

Պահենք ու պահպանենք, շինենք ու շենցենք, սիրենք ու փայփայենք Հայ եկեղեցին ու միշտ ունենանք Ս. Էջմիածինը իբրև տեսիլք լույսի և հույսի և ճամփա հավերժության մեզ տանող դեպի Քրիստոս, որ իջավ այդ սուրբ վայրին վրա և զմեզ դարձուց Աստուծո նորեգիրներ:

«Ողջոյն տուք միմեանց ի համբոյր սրբութեան»:

Այնուհետև խոսք է առնում Տորոնտոյի հայոց Ս. Երրորդություն եկեղեցու հոգևոր հովիվ Տ. Հովնան վրդ. Տերտերյանը:

Տ. ՀՈՎՆԱՆ ՎՐԴ. ՏԵՐՏԵՐՅԱՆԻ ԽՈՍՔԸ

Ինչպես այսօր առավոտյան մեր երիտասարդներեն մեկն իր խոսքի մեջ կրսեր, մենք ալ հայ ենք հայաստանցիի մման. տարբերությունը այն է, որ հայաստանցի հայը կապրի հայրենիքի մեջ, իսկ մեր պարագային հայրենիքը կապրի մեր սիրտերու մեջ: Բայց մեր աշխատանքը, մեր բովանդակ կյանքը այն ժամանակ միայն կմնա ամուր գրանիտին վրա Հայաստանյայց Առաքելական եկեղեցւո, երբ Ձեզ մման իմաստուն, կրեսուններեք տարիներու իր ամբողջ կյանքը վայրկյան առ վայրկյան լեցուցած Հայրապետը առաջնորդե մեզ: Երեսուն և երեք տարիներու Ձեր կաթողիկոսական նվիրյալ կյանքը, Վեհափառ Հայրապետ, կպարտադրեն մեզի բոլորիս, որպեսզի մենք ալ դառնանք նվիրյալ ծառաները Հայաստանյայց Առաքելական Ս. եկեղեցւոյն, ըլլանք հավատարիմ զավակները Մայր Հայրենիքեն ծնունդ առած մեր նախնայց, մեր սիրտերու մեջ այնքան խորունկ արմատներ նետած քրիստոնեական մեր հավատքին: Մեր կյանքը Սփյուռքի մեջ, գիտեք, Վեհափառ Տեր, հոգևոր հովիվներու կյանքը մման պետք է լիներ Ավետարանի այն պատգամին, ըստ որի իննսունինը ոչխարը թողած, կորած մեկ հատիկի ետևից պիտի գնանք և փնտրենք ու բերենք

Վերադառնալու Տորոնտոյի հայոց Ա. Եղորտություն եկեղեցու ծխական խորհրդի անդամների ևստ

դեպի հոտը: Բայց Սիյուտքի պարագային մեկը թողած, փնտրում ենք իննսունհինգ: Փոխված է պատկերը: Անդադրում աշխատանք է հարկավոր, որ միացնենք ոչխարները: Եվ սակայն ինչպես կտեսնենք, հավատացյալ մեր ժողովուրդը Տորոնտո քաղաքի մեջ, օտար համայնքի մը մեջ, ինչպես Կանադայի ամբողջ տարածքին, կշարունակե իր գոյությունը՝ լույս առնելով Ս. Էջմիածնին: Տարիներ առաջ, սիրելի Վեհափառ, երբ Լոնդոնեն կվերադառնայի խումբ մը երիտասարդ-երիտասարդուհիներով, որպեսզի զանոնք ծանոթացնեն Մայր Հայրենիքին և Ս. Էջմիածնին՝ անոնց արցունքը խառնելու հայրենի հողին, վերջին օրը, վաղ առավոտյան, արթնացրի բոլորին չորս անց կեսի մոտ: Բոլորը զարմացան, որովհետև թոհչքը յոթի թե ութի ժամանակ էր: Առի բոլորը և դեռ միության մեջ տարի Էջմիածին, զանգակատան առջև, լույսի մեջ կանթեղի աղոտ լույսին տակ բացատրեցի, թե ինչ է Էջմիածինը, խոսեցա անցած երեք շաբաթներու իրենց փորձառության մասին, որպեսզի բնավ երբեք չխզեն կապը Հայաստանի հետ, Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի հետ, որոնք մեր ժողովուրդը կտանին դեպի հավիտենություն, որպեսզի մենք նորոգվինք մեր հայրերու հավատքովը ամեն օր և ամեն վայրկյան: Այդ լույսի մեջ մենք աղոթեցինք առ Աստված, որպեսզի Աստված Իր գծած ճանապարհի մեջ հաստատուն պահեր իր ժողովուրդի զավակները, որպեսզի հայրենիքեն հեռու և Ս. Էջմիածնեն հեռու մեր ժողովուրդի զավակները միշտ նայեին այս երկու սրբություն սրբոցներուն՝ Հայաստանին և Ս. Էջմիածնին, գույգ Արարատներու հովանիին տակ: Հայրենասիրական շունչով և քրիստոնեական խոր հավատքով ես ալ բաժնվեցա տարիներ առաջ, վերջին անգամ Ձեզ մնաք բարով ըսի, որպեսզի այստեղ գալի հովվական պաշտոնի մը, որը կարգադրվեցավ, նախաձեռնվեցավ թեմիս բարեխնամ առաջնորդի ձեռամբ: Ահա այսօր կտեսնեմ Ս. Էջմիածնի լույսը այս հավատացյալներու դեմքերուն՝ Ս. Էջմիածնով ներշնչված, Ձեր բարձր անձնավորությամբ գորացած, Ձեր հայրական հոգատարությամբ ուժեղացած: Ձեր ներկայությամբ, սիրելի Վեհափառ Տեր, կուգեմ իմ սերը փոխանցել նաև այս փառավոր գաղութին, որոնք անխոնջ, անսակարկ և անդադար կշարունակեն իրենց աշխատանքը, իրենց սրբազան խենթությունը՝ ի շինություն Հայաստանյայց Առաքելական Ս. Եկեղեցվո, որպեսզի այսքան հեռավոր ափերեն մեր հոգիները միշտ կամրջված մնան Մայր Աթոռին, Մայր Հայաստանին և Ձեր այնքան սիրելի Վեհափառությամբ:

Ողջույնի սրտահույզ խոսքով հանդես է գալիս նաև թեմակալ առաջնորդ Տ. Վազգեն եպիսկոպոսը:

Վերջում թեմակալ սրբազան հոր հրավերով խոսք է առնում Վեհափառ Հայրապետը և տալիս իր հայրապետական պատգամը:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԽՈՍՔԸ Ս. ԵՐՐՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ
ԵԿԵՂԵՑՈՒՆ ԿԻՑ ՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆՈՒՄ

«Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ, ամեն»:

Սիրելի հավատացյալներ,

Կուգեի խոսքս սկսիլ շարականի այս տողերով՝ «Եկալք շինեսցուք սուրբ զխորանն լուսոյ, քանզի ի սմա ծագեաց մեզ լոյս ի Հայաստան աշխարհի»։ «Եկեք շինենք միասին լուսո սուրբ խորանը, որովհետեւ անով լոյս ծագեցավ Հայաստան աշխարհի վրա»։ Այս տողերը մեզի կտանին դեպի մեր պատմության անցյալը, երանելի օրերը Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչի և Տրդատ թագավորի, երբ առաջին անգամ ըլլալով՝ հայերը այդ լուսո խորանը շինեցին և անոր միջոցով լոյս իջավ Հայաստան աշխարհի վրա, հայ ազգի վրա։ Այդ լույսը, որու մասին կխոսի շարականագիրը, անշուշտ Քրիստոսի լույսն է, Քրիստոսի Ավետարանի լույսը, որ ճառագայթեց Հայաստանի երկնակամարի վրա այդ պայծառ օրերուն։

Բոլոր հայերը, ուր որ ալ ապրին աշխարհի ճանապարհներուն վրա, եթե կուգեն իրենց ազգային արժանապատվությամբ գոյատևել, պետք է հավատարիմ մնան քրիստոնեական ճշմարտություններուն և իրենց Մայր Եկեղեցվո հավիտեանական կեդրոն Սուրբ Էջմիածնին, որ կխորհրդանշէ Հայ Եկեղեցվո միությունն ու մեկությունը և հայ ազգի միասնությունն ու համերաշխումը։

Ահավասիկ այսօր դուք ապացույցը տվիք, որ իսկապես մեր ազգի հավատարիմ զավակներն եք, և այս սքանչելի տաճարը կառուցեցիք, այս լուսո խորանը բարձրացուցիք, որպեսզի այս սուրբ խորանեն լույսը միշտ ճառագայթէ ձեր կյանքին մեջ, ձեր անհատական կյանքին մեջ, ձեր ընտանեկան կյանքին մեջ, ձեր ընկերային կյանքին մեջ, մուկնիսկ ձեր աշխատանքի ճանապարհին։ Մեր իղձն է և մաղթանքը, որ բոլոր հայերը, Հայ Եկեղեցվո բոլոր զավակները, սիրով միաբան, ապրին մեր Եկեղեցվո կամարներուն ներքե, որովհետեւ ուր որ սեր և եղբայրություն կա և համերաշխ գործակցություն հայ զավակներու միջև, այնտեղ կիջնէ Աստուծո օրհնությունը։ Հեռու ձեզմե բաժանումներ, ամեն տեսակ անհասկացողություններ։ Երկրորդական հարցերու մեջ կարող են կարծիքներու, գաղափարներու տարբերություններ գոյանալ, բայց հիմնական ճշմարտությունները և մեր Եկեղեցվո ամբողջական միությունը պահպանելու համար մենք պետք է մնանք մեկ և անբաժան Սուրբ Էջմիածնի օրհնության և շնորհներու ներքե։

Ես շատ երջանիկ եմ, որ բախտ ունեցա իմ ձեռքով օծելու այս սուրբ խորանը, ձեր ներկայության։ Իմ կյանքի ամենեն ճշմանակալից պահերեն մեկը կնկատեմ այս պահը, որովհետեւ հաճախ չէ, որ ես նորակառույց եկեղեցիներու հանդիսավոր բացման ներկա գտնվիմ։ Այս պահը ինձի համար իսկապես նվիրական է։ Կշնորհավորեմ ձեզ, կշնորհավորեմ ձեր թեմի առաջնորդը՝ մեր սիրելի Վազգեն եպիսկոպոսը, թեմական խորհուրդը, եկեղեցական վարչությունը, ձեր եկեղեցվո հովիվը՝ ժրաջան աշխատող ձեր Հովնան վարդապետը, բարերարները, շինության հանձնաժողովը և բոլոր անոնք, որոնք սատար հանդիսացան, օգնության ձեռք մեկնեցին, որպեսզի այս տաճարը ձև և մարմին առնէ ոչ միայն իբրև նյութական շինություն, այլ նաև իբրև ոգեկանացած տաճար՝ մը, ուրկե պիտի ճառագայթէ Քրիստոսի լույսը բոլորիդ վրա, ուրկե պիտի բաշխվին Սուրբ Հոգվո շնորհները։

Թող Աստված անշարժ և հավետ անասան պահե այս փառավոր տաճարը: Ձեր զավակները, թոռները, ձեր հաջորդ սերունդները թող միշտ վայելեն այս տաճարեն ճառագայթող շնորհները և հոգեպես մխիթարվին ու իրենց աղոթքներում մեջ հիշեն մահ Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը, որ սկիզբն է մեր քրիստոնեական ճառագայթումին համայն հայության կյանքի տարածքին վրա:

Իմ օրհնության խոսքը այս պահուն կուգեմ ուղղել մահ այս հյուրընկալ երկրին՝ մաքդասեր և քրիստոսասեր Կանադական հայրենիքին, որ իր դռները լայն բացավ և ընդունեց ձեզ: Թող Աստված խաղաղության, բարգավաճումի և ծաղկումի մեջ պահե Կանադական հայրենիքը և համայն բնակչությունը այժմ և միշտ և հավիտյանս հավիտենից. ամեն:

ԾԾՈՒՄ ՏՈՐՈՆՏՈՅԻ ՀԱՅՈՅ Ս. ԵՐՐՈՐԴՈՒԹՅՈՒՆ ՆՈՐԱԿԱՌՈՒՅՑ ԵԿԵՂԵՑՈՒ

Նոյեմբերի 15-ին, շաբաթ օրը, առավոտյան ժամը 9-ին, տեղի է ունենում Տորոնտոյի հայոց Ս. Երրորդություն մորակառույց եկեղեցու օծումը: Այդ կապակցությամբ Նորին Արքեպիսկոպոսը 20 հուլիս 1897 թվակիր իր սրբատառ կոնդակում գրում էր.

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԿՈՆԴԱԿԸ

Ողորմութեամբն Աստուծոյ ամենակալին, լրացան ահա մախապատրաստական և շինարարական աշխատանքները Թորոնթոյի մէջ հայկական ճարտարապետական ոճով կառուցուած Ս. Երրորդութեան գեղեցիկ Կաթողիկէին, որ Սուրբ Աւետարանի լոյսն ու շնորհները այսուհետև առատօրէն պիտի բաշխէ ձեզի բոլորիդ, ի մխիթարութիւն ձեր հոգիներուն և ի շինութիւն ձեր կրօնական ու մշակութային կեանքին, պահպանումովը մեր մախնեաց քրիստոնէական սուրբ աւանդութիւններուն:

Այսօր Ս. Երրորդութեան եկեղեցիի օծման հանդէսը մեծ տօն մըն է, որ կը հանդիսանայ մեր հեռաւոր զաւակներուն ոգեկան յաղթանակներէն մին, Գանատայի հիւրընկալ ու մարդասէր ժողովուրդի ծոցին մէջ: Տօն մըն է, որ ճշմարիտ աւետիս է ման համայն մեր Եկեղեցիին և յատկապէս Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի համար:

Այս յոյժ երջանիկ առիթով, անհունօրէն մխիթարուած սրտով Մեր բարձր գնահատանքը, Մեր շնորհաւորանքը և հայրապետական օրհնութիւնը կը բերենք անձամբ Ձերդ Սրբազնութեան, համայնքիդ ժրաջան հոգևոր հովիւ Տ. Յովնան վարդապետին, Պատուարժան Հոգաբարձութեան և Ծիմութեան Յանձնաժողովոյ անձնուէր անդամներուն և մեծահոգի բարերարներուն և համայն մեր հաւատացեալ զաւակներուն, ամենաջերմ մաղթանքներով հանդերձ՝ որ բարեաց Պարգևատում միշտ անասան ու լուսառատ պահպանէ ձեր Աղօթքի Տունը և անոր Սուրբ Սեղանէն մշտապէս և առատապէս բաշխէ Սուրբ Հոգւոյ շնորհները ձեզի բոլորիդ և զալիք սե-

Տորոնտոյի հայոց Ս. Երրորդություն եկեղեցու օծումը

րունդներուն, ի փառս մեր առաքելական Սուրբ Եկեղեցւոյ և ի պարծանս ազգիս հայոց:

«Թագաւոր երկնաւոր, զեկեղեցի Քո անշարժ պահեաւ և զերկրպագուս անուանդ Քում, պահեաւ ի խաղաղութեան»:

Եւ արդ սիրելիներ մեր այսուհետև «Հսկեցէք, հաստատուն կացէք ի հաւատս, ժրացարուք, զօրացարուք: Ամենայն ինչ ձեր սիրով լինիցի» (Ա. Կորնթ. ԺԶ. 18—14): Ամէն:

ՎԱԶԳԷՆ Ա.

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ

Տուա կոնդակս ի 20 Յուլիսի
1987 Փրկչական ամի,
և ի տումարիս Հայոց ՌԵԼԶ
ի մայրավանս Սրբոյ Էջմիածնի:
Հմր. 1501

Եկեղեցու օծումը կատարվում է հանդիսադրությամբ Ամենայն Հայոց Հայրապետի:

Վաղ առավոտյան Նորին Սուրբ Օծությունը զգեստավորված, եկեղեցական մեծ թափորով, խմկով ու աղոթքով, զանգակների ուրախ և տոնական հնչյունների տակ, «Հրաշափառ»-ով հանդիսավորապես մուտք է գործում եկեղեցի:

Հայրապետական շքերթի թափորին մասնակցում են նաև հանդիսությանը հրավիրված քույր եկեղեցիների բարձրաստիճան. ներկայացուցիչները:

Օծման արարողությանը ներկա են Կանադայի հանրապետության վարչապետի ներկայացուցիչ Մայքլ Ուիտերը, պետական բարձրաստիճան պաշտոնատարներ և բազում հայ հավատացյալներ:

Արարողության սկզբում երկու քահանա հայրեր ջրով և գինիով լվանում են եկեղեցու Սեղանն ու սյուները և սաղմոսեղբում. «Տէ՛ր, սիրեցի զվայելչութիւն Տան քո և զտեղի յարկի փառաց քոց»: Վեհափառ Հայրապետը բարձրանում է բեմ՝ իր կողքին ունենալով Տ. Ներսէս արքեպիսկոպոսին և թեմակալ առաջնորդ Տ. Վազգեն եպիսկոպոսին: Նորին Սրբության ձեռամբ կատարվում է Սեղանի օծման կարգը: Այնուհետև պատարագիչ Տ. Վազգեն եպիսկոպոսը հերթով կատարում է եկեղեցու 12 սյուների օծումը՝ ի հիշատակ Քրիստոսի 12 աշակերտների: Եկեղեցու կամարների տակ խորհրդավոր հնչում է «Առաքելոյ աղանոյ» շնորհաբաշխության շարականը:

Բազմախումբ հավատացյալներ զմայլանքով և հոգեկան անխառն հրրճվանքով հետևում են օծման հանդիսությանը, որից հետո սկսվում է ս. պատարագի արարողությունը:

«Հայր մեր»-ից առաջ Վեհափառ Հայրապետը խոսում է հոգեշունչ մի քարոզ:

Իր քարոզի ավարտին Վեհափառ Հայրապետը նորած եկեղեցուն մփրում է Ս. Էջմիածնից բերված հալածո ոսկեզօծ մի սկիհ:

Վեմախա Հայրապետ Տորոնոյի հայր Ա. Երրորորում եկեղեցու դպրաց դասի հետ

Այնուհետև եկեղեցական թափորը ժողովրդական խանդավառ և հուզիչ արտահայտությունների ներքո դուրս է գալիս եկեղեցուց: Ծքերթի պահին հայրապետական Սուրբ Աջը օրհնում է իր ազգային հպարտության մեջ ցնծալից, հավատավոր, բարեպաշտ հայ ժողովրդի զավակներին:

ՀԱՄԱՅՆՔԱՅԻՆ ՄԵԾ ԾԱԾԿԵՐՈՒՅԹ՝ Ի ՊԱՏԻՎ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ

Նույն օրը, երեկոյան ժամը 19-ին, «Ռամադա Ռեմեսան» հյուրանոցի շքեղ դահլիճում, ի պատիվ Հայոց Հայրապետի, Տորոնտոյի հայ համայնքի կողմից տրվում է ճաշկերույթ, որին մասնակցում են պետական և քաղաքային իշխանությանց ներկայացուցիչներ, քույր եկեղեցիների բարձրաստիճան հոգևորականներ, հայ ավետարանական և կաթոլիկ հարանվանությունների պետեր, թեմական և համայնքային եկեղեցական մարմինների առնականներ, եկեղեցու բարերարներ և բազմաթիվ հրիվարյալներ՝ շուրջ 800 հոգի:

Մեղանը օրհնում է Հայոց Հայրապետը:

Ծաշկերույթն սկսվում է Կանադական քայլերգով: Ապա գործադրության է դրվում գեղարվեստական մի հայտագիր՝ բաղկացած երգերից, արտասանություններից ու նվագից:

Ծաշկերույթի ընթացքում բարիգալստյան և ողջույնի ուղերձներ են կարդում Եպիսկոպոսական եկեղեցու անունից՝ Ս. Հիլ եպիսկոպոսը, Հույն Օրթոդոքս եկեղեցու անունից՝ Ս. Աթենագորաս եպիսկոպոսը, Ս. Երրորդություն եկեղեցու հոգևոր հովիվ Ս. Հովնան վարդապետը, Մալք Աթոռի դիվանապետ Ս. Ներսես արքեպիսկոպոսը, թեմակալ առաջնորդ Ս. Վազգեն եպիսկոպոսը և այլ հրավիրյալներ:

Ընդհանուր խանդավառության մեջ խոսք է առնում Հայոց Հայրապետը:

ՎԵՀԱՓԱՌԻ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԽՈՍՔԸ ԾԱԾԿԵՐՈՒՅԹԻՆ

Ձեզի բարի լուր մը տամ՝ վերջին խոսողն եմ:

Երբ դեպի Նոր աշխարհ՝ դեպի Ամերիկա գալու համար Վեհաբանեն թափորով դուրս ելանք միաբաններով և տաճար պիտի մտնեինք, որպեսզի ծունկի գալով աղոթք մը կատարեինք, ճանապարհին, տակավին Մայր տաճար չմտած, ինձ մոտեցավ պառավ կին մը, 92 տարեկան, անունը Սաթենիկ, մեր հավատացյալներեն, որոնք հաճախ եկեղեցի կուգան, և մաղթանք մը ուղղեց ինձի: Ես առաջին անգամ այդ մաղթանքը կլսեի: Ըսավ. «Վեհափառ, ուր որ երթաք, Լուսավորչի կանթեղը Ձեր գլխուն վրա կախված ըլլաք»: Հիմա դուք, որ զիս կշրջապատեք այսքան ոգեշնչումով, սիրով, խանդավառությամբ և հիացումով, ինչպես կվկայեք քիչ տոաջ սրբազանը, երևի իմ գլխուն վրա Լուսավորչի կանթեղը կախանք: Այո, իսկապես՝ ես չեմ, ես հարյուր երեսուններորդ Հայոց կաթողիկոսն եմ և ջահակիրը, իմ տկար ուժերով, այդ լույսին, Լուսավորչի կանթեղեն ճառագայթող: Ես կխորհիմ, թե այս առավոտ, երբ օծումը կատարվեցավ Ս. Երրորդություն ձեր Մայր եկեղեցվո, ես կարողացա, աներևույթ կերպով, Լուսա-

վորչի կանթեղեն ճառագայթ մը բերել և գետեղել զայն իմ օրհնությամբ, Սուրբ Սեդակի վրա, որպեսզի այդ լույսը հավիտյան ճառագայթե և բաշխվի անընդմեջ և անդադար, մշտապես մեր բոլոր հավատացյալ զավակներուն՝ ձեզի, ձեր զավակներուն, ձեր թոռներուն և հետագա սերունդներուն: Իսկապես, մեր ամբողջ պատմության ընթացքին, հազար յոթ հարյուր տարիներե ի վեր, մեր պատմության հրաշքներեն մեկը, առաջին հրաշքը, Ս. Էջմիածնի ստեղծումն է, գոյատևումը և անոր տևական ազդեցությունը մեր ժողովուրդի կյանքին ու պատմության վրա: Այսօր ալ համայն հայությունը հավատարիմ է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին: Կարելի չէ Սուրբ Էջմիածնեն բաժնվիլ:

Քիչ առաջ կխոսեի Ս. Գրիգոր Լուսավորչի կանթեղեն ճառագայթող լույսի մասին: Այդ ճառագայթեն կաթիլ մը գոնե իջած և հաստատ տեղավորված է ձեր սիրելի հովիվ Հովնաթ վարդապետի ճակտին: Այո՛, Ս. Էջմիածնի լույսը իջած է իր հոգվույն մեջ, և ան անսակարկ եռանդով ու նվիրվածությամբ կգործե՝ իր երջանկությունը գտնելով եկեղեցվո ծառայության մեջ:

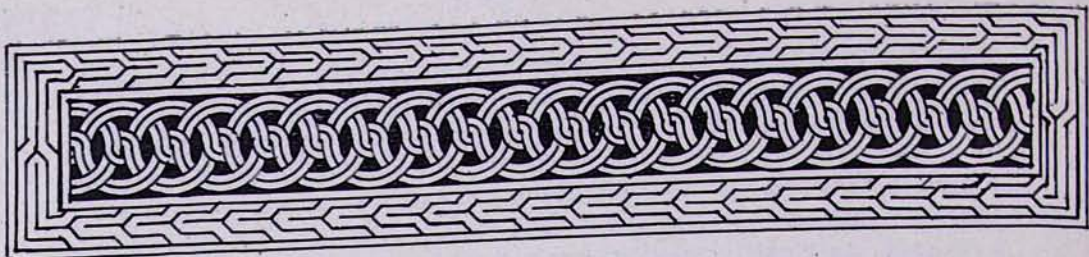
Սիրելի ժողովուրդ, ես կուզեմ վերջացնել իմ խոսքը տխուր պատկերով մը: Ձեզնե անոնք, որ կարդացած են Ֆրանց Վերֆելի նշանավոր գիրքը՝ «Մուսա լեռան քառասուն օրերը», կհիշեն կամ պետք է հիշեն երևի, որ հեղինակը, պատկերելով ամբողջ ողբերգությունը Թրքահայաստանի տարածքի վրա, երբ ամբողջ ազգ մը մահվան տառապանքներու մեջ իր վերջին շունչը կփչեր, Ֆրանց Վերֆել այդ ողբերգական պատկերին առջև պահ մը կխորհրդածե՝ ըսելով, թե եկած է ժամանակը, երբ այս արևի տակ այլևս կարելի չէ ապրիլ իբրև հայ: Ահա այս եղավ հայ ազգի ճակատագիրը 1915—16 թվականներին: Կթվեր, թե իսկապես հայ ազգի վերջին օրերն են, և մեր ժողովուրդը այլևս պատմության գիրկը պիտի անցնի, թանգարաններու մեջ միայն իր հիշատակը պիտի մնա կամ գերեզմաններու մեջ միայն: Սակայն հայոց պատմության նոր հրաշքը կատարվեցավ, և մեր ժողովուրդը, ինչպես Եզեկիել մարգարեի տեսիլքին մեջ, նորեն ոտքի կանգնեցավ և նոր կյանք, նոր ճակատագիր, նոր հայրենիք մը ստեղծեց:

Սովետական Հայաստանի մեջ այսօր երեք և կես միլիոն հայեր կապրին, և ամեն տարի վաթսույն հազար երեխաներ կծնին, իսկ Սփյուռքի տարածքի վրա հայ գաղութները կկազմակերպվին հետզհետե: Այսօր կտեսնենք կենդանի հայություն մը, որ իր եկեղեցական, հոգևոր, կրթական, մշակութային կյանքով իր ինքնությունը և իր հոգևոր ժառանգությունը պահպանելու պայքար կմղե վեռականությամբ: Ահավասիկ նոր հրաշք մը: Ես պիտի վերադառնամ Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածին ավելի լավատես հոգիով, որ հայ ժողովուրդի ճակտին գրված է ապրիլ, հարատևել և հասնիլ իր բոլոր ազնիվ իղձերու իրականացման:

Փառք և օրհնություն հայ ժողովուրդին այժմ և հավիտյան. ամեն:

Ճաշկերպություն ավարտվում է Վեհափառ Հայրապետի «Պահպանիչ»-ով:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ՄՈՆՐԵԱԼՈՒՄ

Նոյեմբերի 16-ին, երկուշաբթի օրը, Վեհափառ Հայրապետը Տորոնտոյից օդային ուղերթով ժամանում է Կանադայի Մոնրեալ քաղաք: «Տորվալ» օդանավակայանում Վեհափառ Հայրապետին դիմավորելու էին եկեղեցական խորհրդի, եկեղեցական մարմինների անդամներ, Հ. Բ. Ը. Միության Մոնրեալի մասնաճյուղի անդամներ, Թեքեյան Մշակութային Միության վարչական կազմը, Պոլսահայ Միության վարչական անդամները, ինչպես նաև հայկական դպրոցների խնամակալները և բազմաթիվ հավատացյալներ: Վեհափառ Հայրապետին ծաղկեփնջերով դիմավորում և բարի գալուստ են մաղթում Մոնրեալի «Ալեք Մանուկյան» միօրյա վարժարանի սաները:

Օդանավակայանի պատվո հյուրերին հատկացված սրահում Վեհափառ Հայրապետին բարիգալստյան խոսք է ուղղում Քեքեկ Ահաանգի Անրգալթի Ամխարար տիկ. Լուիզ Ռոբիլը:

Այստեղ Վեհափառ Հայրապետը հարցազրույց է ունենում օտար թերթերի թղթակիցների և հեռուստատեսության աշխատակիցների հետ:

Անուհետև Հայոց Հայրապետը առաջնորդվում է դեպի ինքնաշարժերի շարասյուն, որտեղ խմբված հայ հասարակությունը երկյուղածությամբ, հիացումով և հոգեկան անբացատրելի հրճվանքով հետևում է ջքերթին, որը ոստիկանական պատվո ջոկատի առաջնորդությամբ, Մոնրեալի զանազան փողոցներով ուղղվում է հայոց Ս. Գրիգոր Լուսավորիչ առաջնորդանիստ եկեղեցի:

ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾ ԴԱՀԼԻԺԻ ԲԱՑՈՒՄ

Եկեղեցուն կից առաջնորդարանում կարճ հանգստից հետո, խոսուներամ հավատացյալների ներկայությամբ, Վեհափառ Հայրապետը կատարում է հանդիսավոր բացումը առաջնորդարանի վերակառուցված դահլիճի: Բուռն ծափերի ներքո Հայոց Հայրապետը կտրում է ժապավենը և

ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Նոյեմբերի 17-ին, երեքշաբթի օրը, առավոտյան ժամը 10.30-ին, առաջնորդարանի դահլիճում Վեհափառ Հայրապետը հաջորդաբար հանդիպումներ է ունենում Հ. Բ. Ը. Մ.-ի Մոնրեալի մասնաճյուղի, Պոլսահայ Միության վարչության և Թեքեյան Մշակութային Միության անդամների հետ:

Ժամը 16-ին Հայոց Հայրապետը իր ջբախմբով այցելություն է տալիս Մոնրեալի Սովետական հյուպատոսարան և ջերմ զրույց ունենում հյուպատոս Եվգենի Կոչետկովի հետ:

ՀԱՄԱԳԱՂՈՒԹԱՅԻՆ ԺԱՇԿԵՐՈՒՅԹ՝ Ի ՊԱՏԻՎ
ՎԵՀԱՓԱՐ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ

Երեկոյան ժամը 20-ին «Ծերաթոն» հյուրանոցի մեծ դահլիճում Վեհափառ Հայրապետի պատվին տրվում է համայնքային մեծ ճաշկերույթ՝ մասնակցությամբ հայ և օտար շուրջ 700 հրավիրյալների:

Սույն ընդունելությունը իր տարողությամբ, մթնոլորտով և իր պաշտոնական հանգամանքով պատմական էր ողջ մոնրեալահայության համար:

Ծաշկերույթին ներկա են՝ Կանադայի ներգաղթի միևհատր Զերրի Ուինդր՝ իր տիկնոջ հետ, Մոնրեալի քաղաքային վարչության անդամ տիկ. Կատլին Վերդոնը, Քեբեկի տոհմական հավաքականությունների և ներգաղթի միևհատր տիկ. Լուիզ Ռոբիլը, Կանադայում ՍՍՀՄ լիազոր դեսպան Ալեքսանդր Ռոդիոնովը՝ իր տիկնոջ հետ, Կանադայի Մելբիդ-Կաթոլիկ Եկեղեցու առաջնորդական տեղապահ հայր Ժորժ Կորիարթին, Մոնրեալի Անգլիկան Եկեղեցու պետ Ս. Հիլլ եպիսկոպոսը:

Պատվո սեղանի շուրջ, Վեհափառ Հայրապետի կողքին, տեղ էին գրավել նաև Ս. Թորգոմ. Ս. Ներսես արքեպիսկոպոսները, թեմակալ առաջնորդ Ս. Վազգեն եպիսկոպոսը, թեմական խորհրդի ատենապետ դոկտ. Արշավիր Կյոնճյանը՝ իր տիկնոջ հետ, ինչպես նաև այլ պաշտոնական անձինք:

Սեղանը օրհնում է Վեհափառ Հայրապետը: Ծաշի ընթացքում բարիգալստյան ուղերձ է կարդում դոկտ. Արշավիր Կյոնճյանը:

ԴՈԿՏ. ԱՐՇԱՎԻՐ ԿՅՈՆՃՅԱՆԻ ԽՈՍԲԸ

Վեհափառ Տեր,

Որդիական ակնածանքով կողջունենք Ձեր օրհնաբեր այս այցելությունը կանադական Ձեր հոտին: Թույլ տվեք, որ վերջացնենք այս խոսքերը մաղթանքներով:

Թող հայրապետական Ձեր առաքինազարդ անձնավորության այս այցը մեր ժողովուրդին բերե աստվածային օրհնություն, ազգային ուժեղացած գիտակցություն, սեր և համագործակցություն:

Հայց մանավանդ, Վեհափառ Տեր, քրիստոնեական Ձեր անձնավորությունն բխող անսահման սերը և սրբություն սրբոց Սուրբ Էջմիածնի ներշնչումը թող թրթռացնեն, ներշնչեն և ջերմացնեն մեր ժողովուրդին հոգիները, որպեսզի հայ ժողովուրդը դառնա անքակտելիորեն միասնական, մեկ և անբաժանելի, հովանիին ներքև անփոխադրելի և անփոխարինելի

սրբությունն սրբոց Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնին և անոր առաքինի գահակալ Ամենայն Հայոց Հայրապետ Վազգեն Ա կաթողիկոսին:

Ձեր գալուստը բարի էր: Թող ծաղկած մնա ման Ձեր վերադարձի ճանապարհը դեպի Սուրբ Էջմիածին:

Ընդունելության ժամանակ Հայոց Հայրապետին ուղղյալ ողջույնի սրտագին խոսքեր են արտասանում մինիստր Ջերրի Ուիմերը, տիկ. Լուիզ Ռոբիկը, տիկ. Կ. Վերդոնը, հայր Ժորժ Կորիարթին, գերաշնորհ Հիլլ եպիսկոպոսը, թեմակալ առաջնորդ Տ. Վազգեն եպիսկոպոսը և ուրիշներ:

Այս առթիվ Վեհափառ Հայրապետը, ի գնահատություն կանադահայ մի շարք ազգայինների երկարամյա եկեղեցաշեն և կրթանվեր ծառայությանը, Ս. Գրիգոր Լուսավորչի շքանշանով պատվում է տեր և տիկին թյանց, Ս. Գրիգոր Լուսավորչի շքանշանով պատվում է տեր և տիկին Մկրտիչ և Ծաթե Մալխասյաններին, իսկ բազմավաստակ կրթական մշակ և Ալեք Մանուկյան ամեհօրյա վարժարանի տնօրենուհի տիկ. Վարդուհի Պալյանի կուրծքը զարդարում է «Ս. Սահակ—Ս. Մեսրոպ» պատվո շքանշանով՝ համապատասխան հայրապետական կոնդակների ընթերցումից հետո:

Ծաշկերության ընթացքում գործադրվում է խնամքով պատրաստված գեղարվեստական մի ճոխ հայտագիր, որին իրենց մասնակցությունն են բերում մոնրեալահայ լարային քառյակը, երգիչ Արթուր Մուսեհյանյանը, երգչուհի Արդա Ղարիբյանը՝ ընկերակցությամբ դաշնակահար Սարգիս Չավուշյանի, և ասմունքող Հուրի Հաքիմյանը: Կատարվում են միջնադարյան երաժշտության և Կոմիտասյան ստեղծագործությունների ընտիր մեմուզներ:

Վերջում որոտընդոտ ծափահարությունների ներքո հոգեշահ ընդարձակ ճառով հանդես է գալիս Վեհափառ Հայրապետը:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԽՈՍՔԸ ՄՈՆՐԵԱԼՈՒՄ ՄԵԾ ԾԱՇԿԵՐՈՒՑԹԻՆ

«Այսօր է գոր արար Տեր, եկաք շինեսցուք և ուրախ եղիցուք ի սմա» (Սաղմոս ԾԺԷ 24):

Միրեցյալ հոգևոր եղբայրներ Մեր, մեծահարգ ներկայացուցիչներ Կանադայի և Քեբեկի պետական ու քաղաքային իշխանությանը, ինչպես ման բարեկամ պետությանը հարգարժան բարձրաստիճան ներկայացուցիչներ, որ կպատվեն մեզ իրենց ներկայությամբ, և սիրելի հավատացյալներ:

Սաղմոսերգուի ուրախությամբ, հայրական սիրով կողջունեն ձեզ բոլորը և շնորհակալություն կհայտեն բոլորիդ, որ ձեր բարի խոսքերով մխիթարեցիք իմ հոգին, որ ձեր ներշնչված արտահայտություններով զովքը հյուսեցիք Հայ Առաքելական Եկեղեցվո և Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնի:

Ես երբեք պիտի չմոռնամ այս օրը, երբեք պիտի չմոռնամ ձեր հոգեշունչ մաղթանքները, որոնք աղոթքի պես, բուրումնավետ խունկի մամա դեպի երկինք բարձրացան:

Իբրև պատասխան, թող Աստված իր հայրական քաղցր հայացքը ձեզի ուղղե և լուսավորե ձեր հոգիներն ու ձեր առաքելության ճանապարհը:

Կապրինք դարաշրջան մը, որ կընդունուի Եկեղեցւոյ Էկումենիկ շարժումով, շարժում մը, որ մեր օրերու աշխարհի գոյցէ ամենաաստվածահաճո և ամենամիտաբարական երևոյթն է ոչ միայն Եկեղեցական, այլ նաև միջազգային իմաստով: Հիրավի, Էկումենիկ շարժումը ոչ միայն կմիտի Քրիստոսի անունով գործող Եկեղեցիները միացնել, ոչ միայն աշխարհի քրիստոնէական եղբայրությունը գորացնել, այլ նաև Սուրբ Ավետարանի լուսով լուսավորել մեր օրերուն տազնապաճ աշխարհը, որպէսզի ազգերը մեծ ու փոքր գտնեն ուղիղ ճանապարհը դէպի ճշմարտություն, դէպի արդարություն և դէպի խաղաղություն:

Ես կու գամ հեռավոր երկրէ մը, որ շատ բանով տարբեր է ձեր երկրէն, սակայն կվստահեցնեմ ձեզ, որ նաև այնտեղ սովետական աշխարհի մարդիկ նույն տազնապաճ կապրին, նույն երազանքը ունին գտնելու արդարության և խաղաղության ճանապարհը: Վասնզի, անկախ գաղափարախոսական և այլ տեսակի տարբերություններէն, բոլորը կգիտակցին, որ այս ատոմական դարաշրջանի մեջ համայն մարդկությունը անխտիր նույն ճակատագիրը, նույն ապագան ունի:

Իբրև առաջին սպասավորը Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ, իմ աղոթքը կուգն միացնել մեր քույր Եկեղեցիներու աղոթքներուն և աղերսներուն, որպէսզի համերաշխ գործակցությամբ պետություններու, հատկապէս Սովետական Միության և Միացյալ Նահանգաց, հիմքերը դրվին համաշխարհային համաձայնության մը, որով ընդմիջտ ապահովվի խաղաղ գոյակցությունը և գործակցությունը բոլոր մեծ ու փոքր պետություններու, աստիճանաբար իրագործելով ընդհանուր զինաթափում, ինչ որ երազանքն է Միավորված Ազգերու Սան Ֆրանցիսկոյի ուխտագրի, կնքված 1945-ի հունիսի 26-ին, որուն մէջ հանդիսավոր կերպով հաղթական պետությունները հայտարարեցին. «Կուխտենք ցուցաբերել հանդուրժողություն, ապրիլ խաղաղությամբ մեկս մյուսի հետ բարի դրացիական ոգիով, միավորել մեր ուժերը՝ պահպանելու համար միջազգային խաղաղությունը և անվտանգությունը»:

Ահավասիկ, իմ կարծիքով, իրավական և բարոյական անժամանցելի սկզբունքները, որով պարտավորված են առաջնորդվելու պետությանց պատասխանատու ղեկավարները:

Մենք՝ Եկեղեցիներս, կխորհիմ մեր օրհնությունը պետք է բերենք աշխարհի վրա վերջնապէս կյանքի կոչելու համար Սան Ֆրանցիսկոյի ուխտը:

Եվ թույլ տվեք ավելցնել, թէ իմ Եկեղեցին, Հայ Առաքելական Եկեղեցին իր հավատացյալ ժողովուրդի հետ միասին, դարեր ու դարեր շարունակ, մանավանդ տասներորդ դարէն հետո, տառապած է և նահատակված իր իսկ մայր հողի վրա, Արևելքէն արշավող բարբարոս ցեղերու կողմէ, որոնք հրո ճարակ դարձուցած են հալոց աղոթքի Տունը, գյուղերն ու քաղաքները: Իսկ առաջին համաշխարհային պատերազմի 1915 և 1916 տարիներուն, մեր Եկեղեցին ու ազգը իրենց գողգոթան ապրեցան, երբ Օսմանյան կայսրության ծրագրի գործադրությամբ բնաջինջ եղավ Արևմուտյան Հայաստանի ավելի քան երկու միլիոն հայ ազգաբնակչությունը:

Ահա ճակատագիրը փոքր ազգերու՝ պատերազմներու կրակին մէջ:

Ահա թէ ինչու, իբրև սպասավորը իմ Եկեղեցւոյ ու ժողովուրդի, տիվ և գիշեր կաղոթեմ վասն խաղաղության աշխարհի, վասն ընդհանուր զինաթափման, վասն դատապարտման պատերազմներու՝ իբրև ոճիրներ մարդկության դէմ:

Հայ Եկեղեցվո ու ազգի երազանքն է հաղթանակը մարդասիրական իդեալներու, հաղթանակը մեր Տիրոջ Հիսուս Քրիստոսի պատգամի՝ «Խաղաղութիւն հեռաւորաց, խաղաղութիւն մերձաւորաց, խաղաղութիւն ամենեցուն»:

Ահա վասիկ, իմ կարծիքով, մեր օրերու Էկումենիկ շարժման գլխավոր նպատակներէն մին: Թող Աստված զորացնէ մեզ իր Սուրբ Հոգով՝ իր իսկ կամքը իրագործելու համար երկրի վրա:

Իմ խոսքի սկիզբին իմ ողջույնը և օրհնությունը ուղղեցի նաև այստեղ գտնվող այն մեծահարգ անձնավորություններում, որոնք կներկայացնեն կանադական այս սքանչելի երկրին պետական և քաղաքային իշխանությունները և մտավորականությունը: Ինձ համար երջանկություն է վայելել անոնց ներկայությունը այս հավաքության, նաև բախտավոր առիթ, որպեսզի իմ գոհունակության ու երախտագիտության խոսքը ուղղեմ անոնց միջոցով Կանադական հայրենիքին ու ժողովուրդին, այն բոլոր ազատություններում և դյուրություններում համար, զոր Հայ Առաքելական Եկեղեցվո համայնքները կվայելեն Կանադայի մեջ, կազմակերպելու և զարգացնելու իրենց կրոնական և մշակութային կյանքը, համաձայն իրենց հոգևոր-ազգային ավանդությանց, մնալով ու գործելով իբրև հավատարիմ և շինարար քաղաքացիները այս երկրին:

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնէն կբերեմ իմ օրհնությունը Կանադական պաշտօն ու մարդասեր երկրին և քրիստոսասեր ազնիվ ժողովուրդին, աղոթելով, որ Տերը միշտ պահե-պահպանէ այս երկիրը՝ անվտանգ, բարգավաճ ու ծաղկալ:

Ես տեղյակ չեմ, թե պաշտոնապես ինչ կխորհրդանշէ տերնը կանադական դրոշի վրա, սակայն կխորհիմ, թե կարելի է գայն նկատել խաղաղադության խորհրդանիշ, քանզի այս երկրագունդի տարածքի վրա բուսական աշխարհը ամենախաղաղ տարրը կհանդիսանա:

Թող խաղաղասեր Կանադան հավետ կանաչ ու դալար մնա:

Եվ այժմ, սիրեցյալ բարեկամներ, թույլ տվեք իմ խոսքը շարունակել հայերէն լեզվով, ի մասնավորի ուղղյալ իմ հավատացյալներուն:

Այնուհետև Վեհափառ Հայրապետը հայերէն լեզվով դիմեց իր գովակներին: Անդրադարձավ Ս. Էջմիածնի պատմական դերին և շեշտեց, որ Մայր Աթոռը այսօր էլ մարմնավորում է Հայ Եկեղեցու և հայ ժողովրդի համերաշխությունն ու միավորությունը: Միաժամանակ Սուրբ Սեղանից է բաշխվում աստվածային օրհնությունը բոլորին անխտիր:

Ապա Նորին Սրբությունը խոսքը մասնավորեց կանադահայ գաղութի մասին, գնահատեց այստեղ տարվող մեծ ճիգն ու եռանդը՝ կազմակերպելու հայ կյանքը, մանավանդ Հայ Եկեղեցին և դպրոցը: Եվ ի վավերացումն կատարված հսկայածավալ աշխատանքի գնահատության՝ Նորին Սուրբ Օծությունը կանադահայ թեմի առաջնորդ գերաշնորհ Տ. Վազգեն եպս. Քեշիշյանին շնորհեց արքեպիսկոպոսության կոչում: Ներկաները այս շնորհումը ընդունեցին որոտընդոտ ծափահարություններով՝ հաստատելով, որ առաջնորդ արքեպիսկոպոսական պատվի:

Պաշտոնական սույն ճաշկերույթն ավարտվում է Վեհափառ Հայրապետի «Պահպանիչ»-ով:

ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՄՈՆՐԵԱԼՈՒՄ

Նոյեմբերի 18-ին, չորեքշաբթի օրը, առավոտյան ժամը 10.30-ին, Վեհափառ Հայրապետը իր շքախմբով այցելում է Պոլսահայ Միության Սենթ Լորանսի կենտրոն և հանդիպում ունենում Միության անդամների հետ:

Նորին Սրբությունը Միության ղեկավար անդամների ուղեկցությամբ նախ այցելում և ծանոթանում է կենտրոնի զանազան բաժիններին, ապա հյուրասիրվում ընդունելությունների սրահում: Այստեղ բարիգալատյան սրտառույշ մի ուղերձ է կարդում Միության ատենադպիր պրն. Հերման Օտապաշյանը:

ՎԵՐՄԱՆ ՕՏԱՊԱՇՅԱՆԻ ԲԱՐԻԳԱԼՍՑԱՆ ՈՒՂԵՐՁԸ

Վեհափառ Տեր,

Այսօր մեզի համար մեծ ուրախություն է Ձերդ Վեհափառության այցելությունը մեր միութենական համեստ կեդրոնեն ներս:

Պոլսահայ Միության վարչության և հարակից մարմիններու անունով՝ բարի եկաք, Վեհափառ:

Ձեր ծանրաբեռնված և հոգնեցուցիչ հովվապետական առաքելության մեջ քանի մը պահիկներ ալ մեզի շնորհելը երախտապարտ և շնորհակալ կթողու մեզ: Ձեր բարձր ներկայությունը կթարմացնե մեր անցյալի անմոռանալի հուշերը, երբ 1961-ին առաջին և վերջին անգամ ըլլալով այցելեցիք Պոլիս՝ մեր նախկին ծննդավայրը, ուր դիմավորվեցաք, հյուրընկալվեցաք և շրջապատվեցաք համազաղութային անկեղծ, խանդավառ և Ամենայն Հայոց կաթողիկոսին վալել սիրո և հարգանքի ցույցերով: Ամոքեցիք մեր վիշտերը, նոր եռանդ, հույս և առավել հավատք ներշնչեցիք մեզի:

Այսօր կրկին անգամ պանդխտացած կզտնվինք հոս՝ Կանադա: 1967-են ի վեր հիմնված մեր Պոլսահայ Միությունը կջանա իր անդամները և համակիրները ամփոփել այս տոհմիկ և ջերմ երդիքին տակ: Անոնք ունին նույն կարոտները, հիշատակները, բարքերը և ավանդությունները՝ կապված միշտ հայության արմատներուն և անոր դարավոր հավատքին:

Կկազմակերպենք ընկերային, մշակութային, երաժշտական, երգ-պարի ելույթներ, ձեռնարկներ, որոնք կխանդավառեն, կհուզեն մեզ, կապրեցնեն մեր փառավոր անցյալը, մասամբ մոռցնել կուտան մեզի մեր առօրյա հոգսերը, և մենք ալելի հուսալից ներշնչումներով կնայինք ապագային:

Այս առօրյայի տաղտուկներուն մեջ կլանված մեր հոգիներուն համար, Վեհափառ Հայրապետ, մեծ սփոփանք մը, մխիթարանք մը, ինքնության վերահաստատում մը եղալ Ձեր շնորհաբաշխ այցելությունը մեզի: Մեր սրտերը լեցվեցան հրճվանքով և հպարտությամբ: Կհուսանք, որ այսուհետև միշտ կարժանանանք Ձեր հայրագործով, աստվածահաճո օրհնություններուն և աղոթքներուն:

Անշափ շնորհակալություն, Վեհափառ Տեր, Ձեր պատմական և հովվապետական այս օրհնաբեր այցելության համար:

Աստված թող անսասան պահե մեր դարավոր և փառավոր հայ հավատքի կեդրոն Սուրբ Էջմիածինը և անոր առաքելատիպ, շինարար և աստվածաշնորհ գահակալը՝ Նորին Սուրբ Օծություն Տ. Տ. Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը:

Այնուհետև ընթերցվեց Պոլսահայ Միության վարչության ուղերձը:

ՊՈԼՍԱՀԱՅ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹՅԱՆ ՌԵԶԵՐՎ

Վեհափառ Տեր,

Ձեր բարեհաճ և օրհնածիր այցելությունը համայնքիս՝ մեզ պարգևած է անչափ հրճվածք և մխիթարություն մեր կարոտակեզ պանդուխտ հոգիներում:

Պատմական և դարավոր Միածնաէջ Ս. Աթոռին փառավորությունը և հմայքը բազմապատկած Ձերդ Վեհափառությունը որդիական սիրով և ակնածանքով կողջունենք:

Վստահ ենք, որ Ձեր հովվապետական շնորհաբաշխ այցելությամբ Լուսավորչի կանթեղին լուսավառ և անշեջ լույսը ավելի պիտի ջերմացնե և գորացնե մեր Սիյուռք դարձած տխուր իրականությունը:

Այսուհանդերձ միշտ հավատքով և հույսով առկեցուն մեր կարոտալից հայացքը սևեռած վերածաղկած Մայր Հայրենիքին և անոր անթառամ պսակ հայ հավատքի կեդրոն Ս. Էջմիածնին, կափովվինք, կխանդավառվինք ու կհպարտանանք:

Ուրախ և շնորհակալ ենք մաս, որ մեր Միության կեդրոնին մեջ ալ պիտի վայելենք Ձեր օրհնաբեր և կենսանորոգ այցելությունը:

Բարի եկաք, Ամենայն Հայոց կաթողիկոս Վեհափառ Տեր:

Ընդհանուր խանդավառության մեջ խոսք է առնում Վեհափառ Հայրապետը, գնահատում է պոլսահայերի եկեղեցանվեր աշխատանքը՝ մաղթելով հաջողություններ հետագա աշխատանքներում ի պայծառություն Հայաստանյայց Եկեղեցու և համրապնդումն հայ ոգու և հավատքի կանադահայ համայնքում:

ՎԵՀԱՓԱՌ ՀԱՅՐԱՊԵՏԸ ԹԵՔԵՅԱՆ ՄԾԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆՈՒՄ

Նույն օրը, կեսօրին, Վեհափառ Հայրապետը այցելում է Թեքեյան Մշակութային Միության կենտրոն, որտեղ ընդունվում է ջերմ ծափողջույններով և առաջնորդվում ընդունելությանց դահլիճ: Այստեղ Նորին Սրբությունը և մրա շքախմբի անդամները հյուրասիրվում են սուրճով և մրգերով: Հյուրասիրությունից հետո, հանում Թեքեյան Մշակութային Միության, բարագիւտյան մաղթանքով հանդես է գալիս Միության ատենապետ Արթուր Մանուկյանը:

ԱՐԹՈ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆԻ ԲԱՐԻԳԱԼՍՏՅԱՆ ԽՈՍՔԸ

Վեհափառ Տեր,

Մոներելի Թեքեյան Մշակութային Միության մայր վարչության անունով և Միության զանազան հանձնախումբերում ու բոլոր անդամակցության կողմէ Ձերդ Սրբության ջերմագին բարի գալուստ կմաղթեմ մեր այս կենսունակ ու նորակազմ գաղթօջախենք ներս:

Ավելի քան 20 տարիներէ ի վեր Թեքեյան Մշակութային Միությունը

կշարունակե բանաստեղծներու իշխան Վահան Թեքեյանի ավանդը՝ հայու հոգին վերակենդանացնելու այս հեռավոր ու ցուրտ ամիսներուն վրա ևս, մշակութային, կրթական, հրատարակչական, ընկերային բազմաթիվ ու բազմազան նախաձեռնություններով:

Թեքեյան Մշակութային Միությունը անցնող 20 տարիներու ընթացքին առաջնորդվեցավ այլ միություններու հետ գործակցական բարձր ոգիով, միշտ մեր ժողովուրդին գերագույն շահերը նկատի ունենալով և միշտ վալելով մեր Մայր Եկեղեցվո հովանավորությունը, Մայր Հայրենիքի մշակութային անփոխարինելի օժանդակությունը և Ջերդ Սրբության օրհնությունները:

Թեքեյան Մշակութային Միության վարչականներն ու անդամները չսահմանափակվեցան միայն մեր Միության ծրագիրներու գործադրությամբ, այլև իրենց գործուն մասնակցությունը բերին նաև ազգային ու եկեղեցական բազում աշխատանքներու մեջ, ստանձնելով եկեղեցական, ծխական, երեսփոխանական կամ թեմական պատասխանատվություններ:

Ինչ կվերաբերի կանադահայոց առաջնորդության, զոր Ջերդ Վեհափառությունը իր մասնավոր հոգածության առարկան դարձուցած է, Թեքեյան Մշակութային Միությունը առաջին օրեն խանդավառությամբ բերավ իր դրական օժանդակությունը և գորավիզ հանդիսացավ թեմի հաստատումը օրինական և կանոնական կերպով իրագործելու պատվաբեր աշխատանքին:

Այս բարեբաստիկ առիթով շնորհակալություն կհայտնենք, Վեհափառ Տեր, որ կշնորհեք մեզի այս ունկնդրությունը և կփութաք գնահատել մեր անսակարկ հավատարմությունը, որդիական սերն ու նվիրումը հանդես Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնին ու անոր առաքելաշավիղ գահակալին՝ Ջերդ Սրբության:

1968-ի Ջեր շնորհաբաշխ այցելության ընթացքին Դուք օրհնեցիք և քաջալերեցիք Թեքեյան Մշակութային Միության երիտասարդները, 1975-ին ուրախությամբ ողջունեցիք մեր «Ապագայ» շաբաթաթերթի ծնունդը, որպես կանադահայության առաջին շաբաթաթերթը, իսկ ճիշտ երկու տարի առաջ Ջեր սրբատառ կոնդակով օրհնեցիք մեր նորակերտ կեդրոնը ու շքանշաններով պատվեցիք երկու նվիրյալ ղեկավարներ՝ իրենց ազգային ու եկեղեցական բազմամյա ծառայություններուն համար:

Վեհափառ Տեր, ինչպես մեր խնդրանքը հայտնած էինք մեր սիրելի առաջնորդ սրբազան հոր՝ գերաշնորհ Տ. Վազգեն եպս. Քեշիշյանին, մեր ամենաջերմ փափաքն էր եղած Ջեր այս օրհնաբեր այցելության առթիվ ունենալ երջանկությունը՝ Հայոց Հայրապետը ընդունելու Թեքեյան Մշակութային Միության նորակերտ հարկին տակ և խնդրելու, որ Ջեր Սուրբ Աջով օրհնություններ բաշխեք, որպեսզի առավել պտղավորվի մեր ազգանվեր գործունեությունը:

Ծնորհապարտք ենք, Վեհափառ Տեր, Ջեր հայրական գուրգուրանքին համար և կցանկանք, որ Ջեր օրհնությունները անսպասա ըլլան Հայաստանյայց եկեղեցվո, հայ ժողովուրդին և Թեքեյան Մշակութային Միության վրայեն:

Հանդիպման ավարտին խանդավառ մթնոլորտում ներկաներին հայրենաշունչ իր պատգամն է ուղղում Ամենայն Հայոց Հայրապետը և իր օրհնությունները բաշխում բոլոր մասնակիցներին:

ՆՈՐԻՆ ՍՐԲՈՒԹՅԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ՄՈՆՐԵԱԼԻ
Հ. Բ. Ը. ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍՆԱԾՅՈՒՂԻ ԿԵՆՏՐՈՆ

Ժամը 13.30-ին Վեհափառ Հայրապետը իր շքախմբով այցելում է Հ. Բ. Ը. Մ.-ի Մոնրեալի մասնաճյուղի կենտրոն և հանդիպում ունենում մասնաճյուղի անդամների հետ: Այստեղ Հայոց Հայրապետին բարի գալուստ է մաղթում Միության ատենապետ դոկտ. Հովհաննես Պալապանյանը:

ԴՈԿՏ. ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՊԱԼԱՊԱՆՅԱՆԻ ԽՈՍԲԸ

Վեհափառ Տեր,

Ծառ շուտ կսահին ժամերը, և խոր տխրությամբ է, որ կստեղծվեն բաժանումի պահում:

Հանում Հ. Բ. Ը. Մ.-ի վարչության և անդամներում մեր խորին շնորհակալությունները կհայտնենք Ձեզի, որ տրամադրեցիք Ձեր թանկագին ժամերն պահ մը՝ օրհնելու այս կեդրոնը Ձեր ներկայությամբ:

Ձեր ներկայությունը, Վեհափառ Տեր, կխանդավառե մեզ և կլեցնե մեր սրտերը հայկական զգացումներով: Մասնաճյուղը, հիմնվեցավ 1957-ին, գրասենյակի մը մեջ, հոգալու համար Մոնրեալի նորահաս հայերու կարիքները: Այս 60-ական թվականներում Բարեգործականը ձեռնարկեց իր սկստուտական, մշակութային և մարզական աշխատանքներում՝ իր կեդրոնը տեղափոխելով շենքի մը մեջ, որ կկոչվեր «Հայ Տուն» և որ նույն ժամանակ կեդրոնն էր մեր համայնքին: 70-ական թվականներում գաղութը տիրացավ իր սեփական եկեղեցիին, և Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ տաճարի սրահներն մեկուն մեջ Բարեգործականը շարունակեց իր վերոհիշյալ աշխատանքները: Այստեղ ծնունդ առին նաև Ալեք Մանուկյան վարժարանի մանկապարտեզի առաջին երկու դասարանները:

1976-ին մասնաճյուղը տիրացավ այս շենքին, և տարի մը վերջ Բարեգործականը օժտվեցավ Ալեք Մանուկյան վարժարանի ներկա շենքով: Այսօր Բարեգործականը կներկայացնե մեծ ուժ մը Մոնրեալի մեջ, կծառայե հայ ազգի զավակներում՝ տալով անոնց հայեցի դաստիարակություն, հայրենասիրական զգացում, վառ պահելով հայ ավանդությունները և մշակույթը:

Վեհափառ Տեր,

Այժմ Դուք ականատես կըլլաք վերջին 20 տարվա ընթացքին մեր համայնքի ընդլայնմանը: Հայ ազգին զավակները, որոնք հաստատվեցան այս ամիսներում վրա, իրենց հայկական մշակույթին և ավանդություններու շարքին բերին իրենց հետ զանազան երկիրներու սովորությունները: Բազմազան կազմակերպությունները, բազմազան նաև իրենց սեփական շենքերն ու սրահները, և բնականաբար ընդլայնվեցավ նաև կազմակերպություններու գործունեությունը:

Եվ ահա Դուք Ձեր սրբատառ կոնդակով հաստատեցիք նորակազմ Կանադայի թեմը և իր առաջին առաջնորդը: Հոգեշնորհ Տ. Վազգեն Ծայր. վարդապետը, ապա Տ. Վազգեն եպիսկոպոսը համախմբեց, կազմակերպեց մեր համայնքը և իր հայրական հորդորներով իսկապես առաջնորդեց զանազան ուժերը, տալով անոնց մեկ ուղղություն և մեկ նպատակ:

Հ. Բ. Ը. Մ.-ի Մոնրեալի մասնաճյուղը հպարտ է այսօր, որ մեր առաջնորդը կվայելէ Ձերո Սուրբ Օծության սերն ու գնահատանքը:

Վեհափառ Տեր, Հայկական Բարեգործական Ընդհանուր Միության Մոնրեալի մասնաճյուղի վարչության և բոլոր անդամ-անդամուհիներուն անունով կուգանք Ձեզի բարի գալուստ և բարի կեցություն մաղթել ի Մոնրեալ:

Արևշատության մաղթանքներով և որդիական ջերմ զգացումներով թույլ տվեք մատչիլ ի համբույր Ձեր Սուրբ Աջույն:

Այնուհետև Հայոց Հայրապետին ողջված ողջույնի արտահույզ խոսք է ասում նաև Հ. Բ. Ը. Մ.-ի «Ոսկեայ տարիք» հանձնախմբի անդամ տիար Ներսես Տոլմաճյանը:

ՆԵՐՍԵՍ ՏՈԼՄԱԺՅԱՆԻ ՈՒՂԵՐՁԸ

«Ոսկեայ տարիք» հանձնախմբի վարչության և բոլոր անդամ-անդամուհիներու կողմե բարի գալուստ կմաղթեմ Նորին Սուրբ Օծություն Ս. Տ. Վազգեն Ա շնորհազարդ կաթողիկոսին Ամենայն Հայոց Մենք «Ոսկեայ տարիք»-ի բոլոր անդամներս, խոնարհելով կհամբուրենք իր սուրբ Աջը, մաղթելով առողջություն և երկար կյանք Էջմիածնի արժանավոր Գահակալին:

Թող միշտ փայլի և բարգավաճի Սուրբ Էջմիածինը: Ծինարար մեր Վեհափառին գահակալության երեսուններկու տարին վերջացավ: Մենք ամբողջ արտով կմաղթենք երկարատև գահակալություն, համայն աշխարհի խաղաղության պայմաններու մեջ, որպեսզի մեր ավերված մյուս եկեղեցիներն ալ նորոգվին ու բացվին, շնորհիվ Վեհափառի տոկուն կամքին, հայրենասիրության և ծառայասեր ոգիին:

Վեհափառ Հոր այցելությամբ մենք այսօր երջանիկ օր մը կապրինք: Բարի եկաք, սիրելի Վեհափառ:

Հանդիպման ընթացքում 95-ամյա տիկ. Վերծինե Գրիգորյանը արտասանում է իր հեղինակած «Էջմիածին» բանաստեղծությունը:

ԷԶՄԻԱԾԻՆ

Էջմիածին, դու բառ մըն ես անգին,
Դու կարապետը մեր լույս հավատքին,
Մենք հետևորդներն ենք քո անմար լույսին,
Պահապանները քո Մայր տաճարին,
Քո Մայր Աթոռի սրբազան վանքին:

Չար ոսխար մեզ քեզմե բաժանեց,
Դեպ օտար ափեր մեզ քշեց-նետեց,
Նա մեզ տարագրեց, քեզ քանդե՛լ ուզեց,
Բայց Աստծու շունչը քեզ միշտ պաշտպանեց,
Հայու հավատքն ալ զմեզ հայ պահեց:

Գիշեր-ցերեկ մենք քեզ ենք երազել,
Ծարականոցի սիրով ենք երգել,
Զանգերիդ կանչին ականջ ենք դրել,
Արևատուրությանդ համար աղոթել,
Ուխտել ենք ընդմիջտ քեզ սիրել, պաշտել:

Ու հիմա անցա՛ն օրերն այն դաժան,
Հասան օրերը մե՛ծ ուրախության.
Քո զանգի ձայնը ա՛լ մեզ կհասնի,
Ողջույնի խոսքդ մեր մեջ կլավի,
Եվ քո օրհնությունն զմեզ կսփոփի:

Կանթեղիդ լույսը մեզ կգորացնե,
Քո զանգի զարկը մեզ տուն կկանչե,
Մեր Վեհին ձայնը սե՛ր կուսուցանե,
Այսքան բաժանում այլևս բա՛լ է,
Հայ Եկեղեցին միության կարոտ է:

Սույն հիշարժան հանդիպումն ավարտվում է Վեհափառ Հայրապետի օրհնությամբ և «Պահպանիչ»-ով:

ԱՅՑՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ՄՈՆՐԵԱԼԻ ԱԼԵՔ ՄԱՆՈՒԿՅԱՆ ԱՄԵՆՕՐՅԱ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Նույն օրը, ժամը 14.50-ին, Վեհափառ Հայրապետը իր շքախմբով այցելում է Ալեք Մանուկյան երկրորդական ամենօրյա վարժարան: Դպրոցում գործադրվում է պետական կրթական հաստատությունների պարտադիր ուսումնական ծրագիրը և դրան զուգահեռ՝ հայագիտական մի շարք առարկաներ:

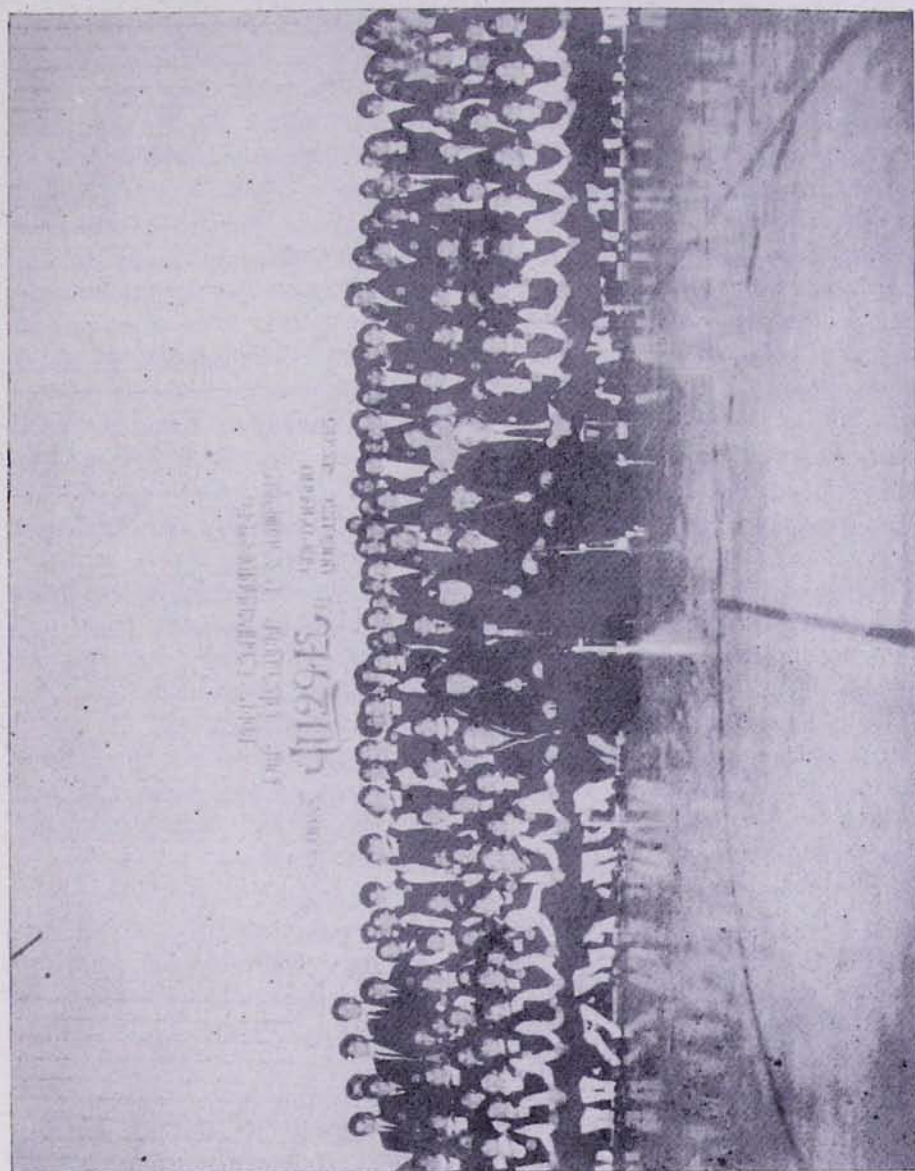
Վարժարանի մուտքի առաջ Ամենայն Հայոց կաթողիկոսը դիմավորվում է դպրոցի տնօրենության, ուսուցչական կազմի, խնամակալների և աշակերտության կողմից՝ ոգևորիչ խանդավառությամբ, ցնծագին ծափերով ու ծաղիկներով: Վեհափառ Հայրապետը իր շքախմբի ուղեկցությամբ առաջնորդվում է դպրոցի հանդիսասրահ, ուր ողջ աշակերտությունը սրտատրուփ սպասում էր Հայոց Հայրապետին: Այստեղ ողջույնի և բարիգալըստյան սրտահույզ մի ուղերձ է կարդում դպրոցի տնօրենուհի տիկ. Վարդուհի Պալյանը:

«Վեհափառ Տեր,

«Ես Հայաստանս կուզեմ, ինչո՞ւ չի գար Հայաստանս». այս բառերով գոհար արցունքները աշուկներեն կհոսեցներ Ալեք Մանուկյան վարժարանի տակավին երեքուկեսամյա աշակերտը, վախճալով, որ կարելիությունը չունենար տեսնելու Ամենայն Հայոց Հայրապետը:

Վեհափառ Հայրապետը իր Հայաստանն էր, Հայաստանը իր Վեհափառն էր:

Բյուր շնորհակալություն առաքելագարդ Հայրապետ Հայոց, որ այդ արցունքները այսօր վերածեցիք խիճի և ցնծության:

Վեհափառ Հայրապետը Մոմբայի մեծ վարժարանների աշակերտության հետ

Հայաստանյայց Առաքելական Միաձուլման Ս. Եկեղեցվո ծոցեն բխող, հայու երկարամյա անպարտ հավատքը ցուցանող զանգակները կողովանջեն քանի մը օրերէ ի վեր Մոնրեալի այս ցրտաշունչ հողին վրա, և անոնց խաղաղ ազդեցության ներքն կբարձրանա հազար օրհնանք Այլք Մանուկյան վարժարանի որմերեն վեր, հասնելու համար առ Աստված, որ արժանի ըրալ այս բազմահարյուր աշակերտությունը՝ հանդիպելու իր Վեհափառ Հայրապետին, խոնարհելու անոր առջև և իր հիացիկ նալվածքով իր սերը մատուցանելու Ամենայն Հայոց Հայրապետին:

Վեհափառ Տեր, մեր վարժարանի աշակերտությունը ապրելու վճռականության իր ներշնչումը կստանա վերածնված Մայր Հայրենիքի իրականությունեն: Անոնք հայոց բառ ու քանին շքեղությամբ օծուն՝ ամեն օր կճախրեն դէպի Սևան, Սարդարապատ, Մասիս ու Արագած: Իսկ Ս. Էջմիածին՝ փաստ...:

Որովհետև այս սիրասուն հայորդիները քաջ տեղյակ են, թե Ս. Էջմիածնի լուսակերտ կամարներու ճաճանչները դարեր ամբողջ լուսավորեցին մեր ժողովուրդը, տալով անոր ինքնության դրոշմ:

Մենք հավակնությունը չունինք երբեք Ձերդ Վեհափառության գործը արժանավորապես և լիովին բնորոշելու: Սակայն, որպես դաստիարակներ, կփոխանցենք Ձեր շրջանին կենսունակությունն ստացած Հայաստանյայց Առաքելական Եկեղեցվո պատմությունը և Ձեր վաստակին հրաշքը, որ Սիլիոտքի մեր կյանքը փրկեց ստորակայության զգացումեն, տվալ մեզի ավիշ և ապրելու վճռականություն, Մայր Հայրենիքի և Ս. Էջմիածնի վեհությամբ ներշնչելով ապրելու արժանի մեր ժողովուրդը:

Վեհափառ Տեր, ցնծության այս անկրկնելի պահուն, թող ներվի ինձի, մեր աշակերտության և պատկառելի հյուրերու ներկայության, ամբողջական երախտագիտությունն հայտնելու Ձեզի, որ պարգևատրեցիք զիս «Ս. Սահակ—Ս. Մեսրոպ» շքանշանով և Ձեր սրբազան կոնդակով:

Այժմ կգտնվիմ նվիրական մո'ր պարտավորությանց առջև:

Այդ պատիվը ես կուզեմ բաժնել բոլոր պաշտոնակիցներուս հետ, մասնավորաբար հայ մշակներուն հետ, որոնք մայրենի լեզվի ջերմությամբ վառ կպահեն այս կրթական օջախը և հավատք կներշնչեն աշակերտության՝ հաղթահարելու դժվարություններ մեր գերագույն շահերուն ի խնդիր:

Վեհափառ Տեր, արդ կընծայաբերենք Ձեզի մեր աշակերտության և ուսուցչական կազմին ուխտը՝ մնալու Ս. Էջմիածնի հովանիին ներքն որպես մեկ ժողովուրդի, մեկ հայրենիքի և մեկ ու միակ Եկեղեցիի զավակ:

Ու կձոնենք Ձեզի Այլք Մանուկյան վարժարանի աշակերտության հիացիկ սերը, 20-րդ դարու խաղաղության առաքյալ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Հայրապետ»:

Գեղարվեստական ծրագրի գործադրության սկզբին, հանուն վարժարանի աշակերտության, ողջույնի գեղեցիկ մի ուղերձ է ընթերցում դպրոցի սան Գևորգ Բիծեն:

«Վեհափառ Տեր,

Այսօր հոգեպարար ազգային տուն է մեզի համար, աներևակայելի ցնծություն, որովհետև կվայելենք մեր սիրելի վարժարանեն ներս Ձեր պատկառելի անձնավորության ներկայությունը:

Մենք, Վեհափառ Հայր, հայ ազգին նորահաս զավակներս,, մեր մա-

նույն հասակեն, ամեն օր վայելած ենք Ձեր ներկայությունը մեր սիրելի վարժարանին դասասենյակներեն ներս: Մեր մանկական վճիտ աչքերը հառած Ձեր վեհ պատկերին՝ մեր ուսուցիչներեն սորված ենք, թե Դուք Նորին Սուրբ Օծություն S. S. Վազգեն Ա Ամենայն Հայոց Հայրապետն եք և գահակալը Սուրբ Էջմիածնի Մայր Աթոռին, որ կգտնվի Մայր Հայրենիք Հայաստանի մեջ: Սորված ենք նաև մեր ազգին դարավոր ու հերոսական պատմությունը, տեղյակ ենք Հայ Եկեղեցվո պատմության և մեր հայրապետներու անձնագործ գործունեության՝ Սուրբ Գրիգոր Լուսավորչեն ակալա:

Ի մեծ ցավ բոլորիս, ավերիչ փոթորիկներու հետևանքով մենք այժմ չենք բնակիր մեր բնօրրանին մեջ, այլ՝ հեռու հայրենիքեն և տարագիր: Սակայն Կանադայի այս ցրտաշունչ, բայց հյուրընկալ ակերում ամեն բան ավելի կսիրենք Մայր Հայաստանը: Կհավատանք, թե օր մը պիտի վերադառնանք հայրենի՝ տուն...

Այդ օրը փութացնելու համար մի՛շտ պիտի խոսինք հայերեն, շատ լա՛վ պիտի սորվինք մեր քաջ նախահայրերուն օրինակելի պատմությունը, ամենուրեք կանգո՛ւն և շե՛ն պիտի պահենք հայը հա՛յ պահող Հայ Եկեղեցին և դպրոցը հայկական:

Այս ուղիով է, որ կուխտենք արժանի ըլլալ տեսնելու Մասիսն ու Արագածը, Բյուրակն ու Տավրոսը, Վանն ու Սևանը, Ս. Էջմիածինը, Էրեբունին ու Սարդարապատը:

Սիրելի Վեհափառ Հայր, իբրև հայ պատանիներ, այսօր մեր կյանքի բացառիկ ու երջանկագույն օրերեն մեկն է, որովհետև առիթը կտրվի մեզի տեսնելու Ամենայն Հայոց Հայրապետին մյուռանաբույր դեմքը, առնելու անոր կենարար օրհնությունը, համբուրելու անոր օծյալ սուրբ Աջը:

Բնա՛վ պիտի չմոռնանք այս օրհնաբեր ու հիշարժան այցելությունը:

Սրտի՛ս խորեն կգոչեմ՝
 Բարի՛ եկաք, Վեհափառ.
 Դո՛ւք ամենուս պե՛տ և հա՛յր,
 Մաղթեմ՝ մնաք քաջառողջ,
 Վերադառնաք ո՛ղջ-առո՛ղջ
 Էջմիածին Մա՛յր Աթոռ,
 Հայաստա՛ն, սրտի՛ս հատոր:
 Տարեք սի՛րտս Հայրենիք,
 Սփյուռքի մեջ ա՛լ հերիք
 Թափառական մնացինք,
 Ծառ տառապանք կրեցինք:
 Տարեք մե՛զ ալ Հայաստան,
 Հայու միա՛կ ապաստան:
 Օրհնեցե՛ք մեզ, Վեհափառ,
 Ու ապրեցեք ճի՛շտ մեկ դար»:

Գեղարվեստական ծրագրի գործադրության ընթացքում վարժարանի շնորհալի աշակերտները խմբովին երգում են ազգային-հայրենասիրական և ժողովրդական մի շարք երգեր, կատարում են արտասանություններ, խմբական հայկական ժողովրդական պարեր: Մեծ է ոգևորությունը: Մթնոլորտը էլեկտրականացած է և պահը՝ հուզումնալից: Բոլորը անձկագին կարտուղ սպասում են առաքելատիպ Հայրապետի ներշնչող ու մխիթարող

խոսքերին: Չդադարող խանդավառ ծափերի ներքո հանդես է գալիս Հայոց Հայրապետը և արտառույ խոսքով պատգամ տալիս հարատևել հայապահպանման իրենց ջանքերի մեջ, մնալ հավատարիմ զավակները Ա. Էջմիածնի և նվաճումներ արձանագրող Մայր Հայրենիքի:

Մեկնումից առաջ Նորին Սրբությունը, ի հիշատակ շնորհաբեր իր այցելության, վարժարանի տեսչությանն է հանձնում Ա. Էջմիածնից բերված կրթանշաններ և մեդալներ:

Մեկնելու պահին, ընդառաջելով տեսչության փափագին, Հայոց Հայրապետը վարժարանի շրջափակում տնկում է եղևնու մի ճյուղ՝ իբրև կենդանի խորհրդանիշ իր այցելության:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ԱՅՑԵԼՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Ժամը 15.30-ին Վեհափառ Հայրապետը, ընկերակցությամբ Տ. Թորգոմ, Տ. Ներսես և Տ. Վազգեն արքագանների, այցելում է Սեն Լորանի քաղաքապետարան, ուր արտաքին դռան առաջ Հայոց Հայրապետին դիմավորում է քաղաքապետ Մարսել Լորենը, որը Նորին Սրբությանն ու իր հետևիորդներին առաջնորդում է իր մասնավոր ընդունարան: Մեծարյո քաղաքապետը բարի գալուստ է մաղթում և հայտնում իր ուրախությունը՝ Հայոց Հայրապետին մեծարելու պատենհություն ունեցած լինելու համար՝ հավաստիացնելով նրան, որ այս այցելությունը կլինի շնորհաբեր Սեն Լորանի ողջ քաղաքացիների համար:

Այնուհետև հյուրասիրության սեղանի շուրջ Վեհափառ Հայրապետի և հարգարժան քաղաքապետի միջև տեղի է ունենում ջերմ զրույց, որի ընթացքում փոխանակվում են հուշանվերներ:

Ժամը 18-ին Վեհափառ Հայրապետը իր շքախմբով վերադառնում է Մոնրեալ և այցելում Մոնրեալի քաղաքապետարան, ուր Նորին Սրբությանը դիմավորում է քաղաքապետի ժամանակավոր պաշտոնակատար տիկ. Կատլին Վերդոնը:

Հանդիպմանը ներկա են գտնվում ՍՍՀՄ-ի, ԱՄՆ-ի, Մեծ Բրիտանիայի, Ֆրանսիայի, Պորտուգալիայի և Լիբանանի հյուպատոսները:

Այստեղ նույնպես տարբեր երկրների պետական բարձրաստիճան ներկայացուցիչների և Նորին Վեհափառության միջև տեղի է ունենում ջերմ զրույց և հուշանվերների փոխանակում:

Երեկոյան ժամը 20.30-ին «Ծերաթոն» հյուրանոցի սրահներից մեկում, ի պատիվ Վեհափառ Հայրապետի, տրվում է ընթրիք՝ մասնակցությամբ Կանադայի հայոց թեմական և ծխական խորհուրդների անդամների:

